

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārskats par darbu 2003.gadā

Ievads

Izvērtējot paveikto, jāsecina, ka 2003.gads UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbībā kopumā vērtējams kā veiksmīgas sadarbības un jaunu partnerattiecību attīstības posms, kas produktīvāk ļāvis Komisijai veikt tai ar UNESCO LNK Satversmi uzticēto funkciju izpildi:

1. iesniegt Latvijas Republikas Saeimai, Ministru kabinetam un ministrijām ieteikumus visos jautājumos, kas saistīti ar *UNESCO* un tās programmu;
2. būt par vidutāju starp *UNESCO* un ministriju departamentiem un institūcijām, kuras darbojas izglītības, zinātnes, kultūras, sakaru un informācijas jomā Latvijā;
3. sekmēt Latvijas Republikas aktīvu piedalīšanos *UNESCO* programmas un pasākumu plānošanā, sagatavošanā, īstenošanā un novērtēšanā;
4. popularizēt *UNESCO* mērķus, iesaistot *UNESCO* programmu izstrādāšanā un īstenošanā inteliģences un zinātnes darbiniekus;
5. sagatavot Latvijas delegāciju darbam *UNESCO* Ģenerālajā Asamblejā, piedalīties tajā, kā arī citos *UNESCO* organizētajos starptautiskajos pasākumos;
6. attīstīt un nostiprināt attiecības ar *UNESCO* citu valstu Nacionālajām komisijām, it sevišķi Eiropas reģionā, kā arī piedalīties kopīgu programmu īstenošanā un Latvijas Republiku interesējošu jautājumu izpētē.

2003.gadā UNESCO LNK kā padomdevēja loma ir pozitīvi izpaudusies gan izglītības, gan kultūras jomās. Tā sadarbībā ar izglītības un zinātnes ministriju UNESCO LNK ekspertu grupa sagatavoja Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nolikumu, kas 2003.gada 16.septembrī tika apstiprināts Ministru kabinetā, radot turpmāku pamatu ilgtermiņa darbībai Pasaules Izglītības foruma gala dokumentu integrācijai Latvijas izglītības un attīstības politikā.

Liels gandarījums ir par izveidojošos savstarpējo sapratni un sadarbību ar LR Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju. Kā centrālais šīs sadarbības rezultāts minams Likums par Rīgas vēsturiskā centra aizsardzību un saglabāšanu, ko LR Saeima pieņēma 2003.gada 5.jūnijā.

Jāpiemin arī UNESCO LNK un Latvijas Informācijas un telekomunikāciju asociācijas 2003.gada 23.aprīlī rīkotais “apaļais galds” Ministru kabineta Zaļajā zālē “Latvijā ceļā uz informācijas sabiedrību”, kas notika, gatavojoties Pasaules Informācijas sammitam (2003.gada decembris Ženēvā). Tā rezultātā tika izstrādātas rekomendācijas valdībai Latvijas delegācijas veidošanai uz sammitu un Valsts Informācijas sabiedrības biroja darbības uzsākšanai.

No partnerattiecību viedokļa kā pozitīvs rādītājs jāmin UNESCO LNK ciešā sadarbība ar pārējām ANO aģentūrām Latvijā, kuras šogad īpaši vienoja ANO Tūkstošgades mērķu īstenošanas veicināšana un vērtēšana Latvijā. UNESCO LNK piedalījās nacionālo indikatoru izstrādē sasniegto rezultātu vērtēšanai, kā arī UNESCO LNK pārziņā ir to Tūkstošgades mērķu pārziņāšana, kas saistās ar izglītības nodrošinājumu visiem Latvijas iedzīvotājiem. Šeit UNESCO LNK darbība izpaužas, īstenojot UNESCO programmu “Izglītība visiem” un aktualizējot Pasaules izglītības foruma (2000., Dakāra) pieņemtos gala dokumentus, kas uzliek starptautiskas saistības arī Latvijai.

Kā novitāte UNESCO LNK partnerattiecību attīstībā jāmin veiksmīgi uzsāktā sadarbība ar privāto sektoru. 2003.gadā UNESCO LNK ieguva spēcīgu partneri jauniešu projektu īstenošanai - Radisson SAS Daugava viesnīcu. Šeit minami tādi pasākumi kā Bērnu zīmējumu konkurss “Rīga – pilsēta, kas nekad nav gatava” un Starptautiskajam fīrā ūdens gadam veltītā jauno fotogrāfu radošā nedēļa.

Kā otrs veiksmīgs piemērs minama UNESCO LNK sadarbība ar “Inspiration Riga”, izstrādājot Baltijas kultūras tūrisma politikas dokumentu.

2003.gads Latvijas ārpolitikā ienesa būtiskas izmaiņas līdz ar Latvijas uzaicināšanu Eiropas Savienībā. Šis notikums liek izvērtēt arī Latvijas turpmāko darbu UNESCO. UNESCO Ģenerālās konferences plenārsēdē Latvijas ārlietu ministre puda Latvijas gatavību pakāpeniski ANO sistēmā kļūt par donorvalsti, līdzīgi kā UNESCO un citās ANO aģentūrās strādā Eiropas Savienības dalībvalstis. Tādējādi, UNESCO un Latvijas savstarpējā sadarbībā aktualizējas jautājumi, kā ne tikai veiksmīgi izmantot UNESCO resursus Latvijas sabiedrības attīstībā, bet arī kā Latvija kā jauna dinamiska Eiropas valsts var dot nozīmīgu ieguldījumu pasaules kultūras, izglītības un zinātnes problēmu risināšanā, kā Latvijas bagātie intelektuālie resursi un mūsu valsts milzīgā pieredze strauju reformu veikšanā var kalpot valstu sadarbības stiprināšanā un humānākas un drošākas pasaules veidošanā.

2003.gadu UNESCO LNK uzsāka, nosakot šādus galvenos darbības uzdevumus:

- Starptautisko partnerattiecību attīstība izglītībā, zinātnē un kultūrā.
- Atbalsts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības likuma un plāna izstrādei.
- Gatavošanās un Latvijas līdzdalība Pasaules informācijas sabiedrības sammitā (2003.gada decembrī, Ženēvā).
- Atbalsts Nacionālā foruma un darbības plāna "Izglītība visiem" izveidei.
- Izpratnes par mūzikā izglītību veidošana Latvijā, īpašu uzmanību veltot nacionālās pieaugušo izglītības politikas attīstībai;
- Pilotprojekta "UNESCO Jaunatnes skola" mācību programmas izveide un 25 jauniešu mutiplikatoru sagatavošana programmas īstenošanai.
- ANO Starptautiskā Tirā ūdens gada ietvaros Starptautiskais jauniešu festivāls "Baltijas nedēļa" organizēšana un norise Jelgavā, 2003.gada 15. – 19.septembrī.
- Latvijas līdzdalība Starpvaldību bioētikas komitejas darbā.
- Latvijas sekmīgas līdzdalības nodrošināšana UNESCO Ģenerālkonferences 32.sesijā, Parīzē 2003.gada septembrī-oktobrī.

2003.gads UNESCO programmas "Izglītība" attīstībā turpinājās ar akcentu uz globālās kustības "Izglītība visiem" plānošanu un sadarbības tīkla veidošanu nacionālajā līmenī. 2003.gadā ar UNESCO LNK aktīvu līdzdalību ir izstrādāts nolikums par konsultatīvo padomi "Izglītība visiem", kas 2003.gada 16.septembrī ir apstiprināts Ministru kabinetā. Pēc UNESCO LNK un IZM darba grupas ieteikuma, 37 valsts, nevalstiskās un privātās institūcijas ir uzaicinātas piedalīties konsultatīvās padomes darbā. Savukārt, starptautiskās sadarbības kontekstā kā nozīmīgākie pasākumi minami Rīgā 3.-5.aprīlī notikušās Starpreģionālās ekspertu konsultācijas par "Izglītība visiem" plānošanu nacionālajā līmenī un Latvijas delegācijas piedalīšanās Baltijas jūras valstu otrajā "Izglītība visiem" konferencē Viļņā.

Tā kā UNESCO darbībā īpaša vērība tiek veltīta jaunatnes līdzdalībai, UNESCO LNK 2003.gadā savu pasākumu organizācijā centās iesaistīt jauniešus – brīvprātīgos. Vienlaikus jāatzīmē, ka sekmīgi tiek turpināts 2002.gadā uzsāktais UNESCO LNK "Jaunatnes skolas" projekts. 2003.gadā ir izveidota pilotprojekta "UNESCO Jaunatnes skola" mācību programma. Gada laikā ir notikuši 5 apmācības semināri, kuru laikā ir apmācīti 25 brīvprātīgie jaunieši. Apmācības programmā iesaistītie jaunieši ir aktīvi piedalījušies arī UNESCO LNK pasākumu plānošanā, organizēšanā un izvērtēšanā.

ANO Starptautiskā tīra ūdens gada ietvaros no 16. – 18. septembrim Jelgavā ir noticis Baltijas jūras valstu jauniešu festivāls "Baltijas nedēļa". Tajā piedalījās 280 jaunieši no 9 Baltijas jūras reģiona valstīm. Festivāla laikā UNESCO LNK nodrošināja konferences darbu, vadot darba grupas un palīdzot izstrādāt konferences gala rezolūciju. Konferences darbā piedalījās arī Starptautiskās hidroloģijas programmas Latvijā vadītājs prof. Jānis Valters.

Arī 2003.gadā tāpat kā 2002. īpaši intensīvs un panākumiem bagāts UNESCO LNK darbs ir bijis UNESCO Kultūras programmas īstenošanā. Kultūras programmā galvenā uzmanība tika veltīta gan

materiālā, gan arī nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas problēmām un iepriekšējās iestrādes un darbs deva augļus. Kā jau tika minēts, īstenojot Konvenciju par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, 2003.gada 5.jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu "Par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību". Saskaņā ar šo likumu ir izveidota un darbojas Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome, par kuras priekšsēdētāju ir ievēlēta UNESCO LNK ģenerālsekretāre Dace Neiburga.

2003.gada 7.novembrī tika saņemta visas Latvijas iedzīvotāju ļoti gaidītā ziņa, ka Dziesmu un deju svētku tradīcija Igaunijā, Latvijā un Lietuvā ir pasludināta par cilvēces mutvārdu un nemateriālās kultūras meistardarbu.

Veiksmīgo sadarbību ar Igauniju un Lietuvu, ar šo valstu UNESCO nacionālajām komisijām, vainagoja UNESCO finansētā pilotprojekta rezultātā izstrādātais Baltijas Kultūras tūrisma politikas dokuments.

UNESCO Starptautiskās Mūzikas balvas laureāts Gidons Krēmers tika pasludināts par ANO Labas gribas vēstnieku un sniedza Rīgā koncertu "Mūzika sabiedrības integrācijai"

UNESCO LNK darbības vispārējs raksturojums

UNESCO organizatoriskā struktūra Latvijā

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija - 2003.gadā darbu komisijā turpināja 15 valsts un nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji. Līdz 2003.gadā UNESCO LNK prezidenta pienākumus pildīja kultūras ministre Ingūna Rībena un UNESCO LNK viceprezidenta pienākumus – izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis. UNESCO LNK Izpildkomiteja darbojās šādā sastāvā: Ingūna Rībena, Kārlis Šadurskis, Māris Klišāns, Elmārs Grēns un Andris Vilks.

2003.gadā notikušas trīs UNESCO LNK Asamblejas (6.februārī, 26.maijā un 17.septembrī) un divas UNESCO LNK Izpildkomitejas sēdes (12.maijā un 17.decembrī).

Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO - pastāvīgo pārstāvniecību UNESCO Parīzē 2003.gadā vadīja Latvijas vēstnieks UNESCO un Francijā Rolands Lappuķe. Pastāvīgās pārstāvniecības vadītāja vietnieka statusā no 2000.gada darbojās Ārlietu ministrijas 3.sekretāre Vita Tīmermane – Moora, kuru 2003.gada 1.novembrī nomainīja ĀM 1.sekretāre Diāna Putniņa.

2003..gadā UNESCO LNK un Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO īpaši cieši sadarbojās Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma un tā saglabāšanas pieredzes popularizācijai, kā arī Rīgas vēsturiskā centra kā UNESCO pasaules mantojuma objekta tēla veidošanā ārpus Latvijas.

UNESCO LNK Sekretariāts - 2003.gadā UNESCO LNK Sekretariāts strādāja šādā sastāvā: ģenerālsekretāre Dace Neiburga, ģenerālsekretāres vietnieks un Jaunatnes un UNESCO ASP sektora vadītājs Rolands Ozols, UNESCO galveno programmu vadītāji Latvijā: Izglītības sektora vadītāja Inese Brūvere, Zinātnes sektora vadītāja Daina Šveica un Kultūras sektora vadītāja Irēna Kļaviņa. Ģenerālsekretāres palīga administratīvajos jautājumos un kancelejas pārziņa pienākumus veica Sarmīte Pulste. UNESCO LNK finanšu uzskaites darbu nodrošināja grāmatvede Pārsla Šteinberga.

Jāpiebilst, ka UNESCO LNK pasākumu organizācijā Sekretariāts plaši iesaistīja jauniešus – brīvprātīgos.

UNESCO LNK galveno programmu padomes un darba grupas - 2003.gadā darbu turpināja 2001. gadā apstiprinātā Kultūras programmas padome 9 kultūras speciālistu sastāvā un UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" darba grupa, kurā strādā 10 informācijas un komunikāciju, kā arī kultūras speciālisti. Izglītības programmas padomes sastāvā pēc 2002.gadā izdarītajām izmaiņām darbojās 14 izglītības speciālisti, bet Zinātnes programmas padomē darbojās 12 zinātnieki.

UNESCO asociētās skolas un klubi – UNESCO Asociēto skolu projektā (ASP) 2002.gadā Latvijā darbojās 26 dalībiskolas un 3 kandidātskolas. Asociēto skolu projekts strādā četrās programmās: ANO loma pasaulē un Latvijā (koordinatore Ingūna Raituma Talsu ģimnāzija), Multikulturālā izglītība (koordinatore Kerola Koziola, Ādažu Brīvā Valdorfa skola), Pasaules kultūras mantojums (koordinatore Dace Paeglīte, Rīgas Mākslas skola), Vides izglītība un Baltijas jūras projekts (koordinatore Velga Kakse, Izglītības satura un eksaminācijas centrs). 2002.gadā savu darbību uzsāka UNESCO Asociēto skolu projekta padome, kuras darbā piedalās visi minētie programmu koordinatori un ASP nacionālais koordinators Latvijā Rolands Ozols. Padomes galvenais uzdevums ir izstrādāt projekta darbības stratēģiju un darba plānu, kā arī koordinēt projekta programmu darbu Latvijā.

Latvijā darbojas četri UNESCO jauniešu klubi – “Kultūra. Iecietība. Draudzība”, Jauno dabas pētnieku klubs, Ārzemju mākslas muzeja jauniešu klubs “Unicorne” un klubs “10x10”.

UNESCO Informācijas centrs – lai veiktu vienu no UNESCO LNK pamatfunkcijām – nodrošinātu informācijas izplatīšanu Latvijas sabiedrībā par UNESCO darbības misiju un programmām, kā arī, lai veidotu ciešāku saikni starp UNESCO LNK un Latvijas iedzīvotājiem, UNESCO LNK ir izveidojusi un uztur Informācijas un dokumentācijas centru. Tā uzdevums ir nodrošināt organizācijas atpazīstamību, uzturēt pastāvīgu saikni ar sabiedrību, organizēt izglītojošas programmas un projektus (semināri, mājas lapa, informatīvie izdevumi, informācijas kampaņas u.tml.) par UNESCO un tās darbību, tulkot un publicēt nozīmīgus UNESCO metodiskos un izglītojošos materiālus.

2003.gadā UNESCO Informācijas centru regulāri apmeklējuši studenti, zinātnieki, pedagogi u.c. interesenti. Apmeklētājiem ir bijusi iespēja iegūt bezmaksas izdevumus par UNESCO: bukletu par UNESCO, atkārtoto izdevumu “Latvija UNESCO un UNESCO Latvijā – 10 gadi” latviešu un angļu valodā, UNESCO LNK darbības stratēģiju 2002.-2007.gadam latviešu un angļu valodā, starptautisko dokumentu krājumu kultūras mantojuma jomā, Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas projekta atbalstam izdotās atklātnes ar mākslinieku darbu reprodukcijām, ANO misijas Latvijā izdotos materiālus, UNESCO informācijas bukletus un informācijas lapas angļu valodā par konkrētām UNESCO darbības jomām, kā arī izdales materiālus UNESCO LNK darbības jautājumos. Ir iztulkota latviski un izdota brošūrā “UNESCO Vispārējā deklarācija par kultūras daudzveidību”. Ar Vācijas Pasaules mantojuma fonda finansiālu atbalstu atkārtoti ir izdots nozīmīgākais starptautiskais dokuments kultūras mantojuma jomā Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, vadlīnijas konvencijas īstenošanai.

2003.gadā apmeklētājiem ir regulāri sniegta informācija un konsultācijas par UNESCO darbības jautājumiem Īpaša interese ir bijusi par Rīgas vēsturisko centru kā UNESCO Pasaules mantojuma saraksta objektu. Arvien lielāka interese ir par UNESCO izstrādātajiem starptautiskajiem dokumentiem – rekomendācijām, deklarācijām un konvencijām. Konsultējoties UNESCO LNK Sekretariātā par UNESCO darbību, ir tapuši arī bakalaura un maģistra darbi.

Kopumā 2003.gadā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Sekretariātā reģistrēti 716 ienākošie dokumenti un iespieddarbi latviešu, angļu, franču, krievu, spāņu valodās. Lielākā daļa no tiem ir vēstules par UNESCO pamatdarbības jautājumiem, grāmatas, pārskati, pētījumi, nacionālo komisiju izdevumi u.c.

UNESCO LNK darbība starptautiskajā aprītē:

2003.gadā Latvijā viesojušies vairāki UNESCO Sekretariāta darbinieki un UNESCO eksperti.

Laikā no 2003.gada 4.jūlija līdz 7.jūlijam 23.Vispārējo latviešu dziesmu svētku laikā pēc Latvijas Republikas ārlietu ministres Sandras Kalnietes ielūguma Latvijā oficiālā vizītē viesojās UNESCO Izpildpadomes priekšsēdētāja **Aziza Benani**

Starptautiskajā seminārā “UNESCO Pasaules mantojuma pagaidu sarakstu harmonizācija Igaunijā, Latvijā un Lietuvā” (Kuldīga, 2003.gada 2.-4.jūnijs) piedalījās **UNESCO Pasaules mantojuma centra Eiropas nodaļas vadītāja M.Roslere, Ziemeļu Pasaules mantojuma fonda direktore K.Endresena, Vācijas Pasaules mantojuma fonda izpilddirektore B.Meijerhofere** un citi kultūras un dabas eksperti.

UNESCO Pasaules mantojuma centra Eiropas nodaļas vadītāja M.Roslere piedalījās Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejas sanāksmē par “Saules akmens ” būvniecību UNESCO Pasaules mantojuma vietas aizsargjoslas teritorijā.

“Izglītība visiem” ekspertu starpreģionālajā seminārā piedalījās **UNESCO eksperte Centrālās un Austrumeiropas starptautiskās attīstības jautājumos Marlena Bouche-Osochowska, UNESCO Izglītības institūta vecākā speciāliste Carol Medel –Anonuevo, UNESCO Izglītības politikas nodaļas programmu speciālists G.Čangs un UNESCO Maskavas ofisa direktora vietniece izglītības jautājumos Leila Lazgujeva.**

No 5. līdz 9. novembrim Latvijā pēc UNESCO Piekrastes un mazo salu departamenta ierosinājuma notika UNESCO katedras " Piekrastes vides līdzsvarota attīstība" (Katedra) darbības novērtējums Ziemeļkurzemē. Latvijā ieradās **UNESCO komisija divu cilvēku sastāvā - M. Šilins (grupas vadītājs),** Krievijas Valsts hidrometeoroloģijas universitātes asociētais profesors, Pasaules meteoroloģijas organizācijas speciālists no Sankt-Pēterburgas un **U. Grebeners, UNESCO Maskavas biroja zinātnes un ekoloģijas eksperts.**

2003.gadā Latvijas pārstāvji vairākkārt aicināti **piedalīties nozīmīgu UNESCO pasākumu sagatavošanā un īstenošanā,** kā arī uzaicināti ekspertu – konsultantu statusā piedalīties dažādās reģionālās un starptautiskās tikšanās un darba grupās.

- 2003.gada 9.decembrī Pasaules informācijas sammita ietvaros UNESCO organizētajā uagsta līmeņa kolokvijā par zināšanu sabiedrības veidošanu kā goda viesis piedalījās **Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe Freiberga.**
- 2003.gadā **profesors Elmārs Grēns** pārstāvēja Latviju UNESCO Starpvaldību Bioētkas komitejā.
- UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijā Latvija tika ievēlēta Starptautiskajā Komunikāciju attīstības padomē, kur valsti pārstāvēs **profesors Imants Freibergs.**
- 2002.gadā UNESCO reģionālās konferences “Izglītība visiem Baltijas jūras reģiona valstīs” noslēgumā tika izveidota **“Izglītība visiem” Baltijas koordinācijas darba grupa,** kuras vadību konferences dalībnieki lūdza uzņemties Latvijai. 2003.gada oktobrī Latvija šos pienākumus nodeva Lietuvai, turpinot darboties darba grupā kopā ar Zviedriju kaimiņvalsts vadībā. Šīs grupas ietvaros Dace Neiburga piedalījās 2. “Izglītība visiem” Baltijas jūras valstu konferences sagatavošanā.
- **Stokholmas starpvaldību konferences par kultūrpolitiku attīstībai (1998) + 5”** 2003.gada maijā Latviju kā kultūras eksperts pārstāvēja Karina Pētersone.
- Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors, UNESCO LNK Izpildkomitejas loceklis, UNESCO LNK darba grupas programmai “Pasaules atmiņa” vadītājs **Andris Vilks** tika uzaicināts darboties **UNESCO Ekspertu padomes programmai “Pasaules atmiņa” darbā** un 2003.gada augustā Gdanskā piedalījās šīs ekspertu padomes darbā.
- KM kultūrpolitikas departamenta direktore, UNESCO LNK kultūras programmu padomes locekle Vija Virtmane, Latvijas Radošo savienību padomes priekšsēdētāja vietniece Ruta Čaupova un citi KM, MS, Rīgas muitas un UNESCO LNK pārstāvji piedalījās **Starptautiskā konferencē par radošo profesiju statusu un mākslas un kultūras vērtību brīvu kustību** Viļņa, 2003.gada 27. – 29.novembris. Ar Latvijas ziņojumu uzstājās R.Čaupova un A. Pole.
- No 19. – 21.martam Latvijas pārstāvji piedalījās **starptautiskajā seminārā “Izglītības kvalitāte Eiropā Pasaules izglītības foruma kontekstā”,** kas notika Slovākijā.

- No 12. – 15. maijam Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāta vadītājs Nils Sakss un Rīgas Speciālās skolas direktore Irīda Jansone piedalījās **starpautiskajā konferencē Kišinevā "Iekļaujošā izglītība "Izglītība visiem" kontekstā"**.
- Prof. Baiba Rivža 4.jūnijā piedalījās **UNESCO Augstākās izglītības, pētniecības un zināšanu foruma Eiropas un Ziemeļamerikas Zinātnes padomes sanāksmē**, kā arī Pasaules augstākās izglītības konferences (Parīze 1998) nacionālo partneru un atbalsta organizāciju sanāksmē 23. – 25.jūnijā Parīzē, UNESCO Sekretariātā.
- No 3. – 5.septembrim Īpašo uzdevumu ministrs bērnu un ģimenes lietās A.Baštiks un IZM Vispārējās izglītības departamenta direktora vietniece R. Kaņepāja piedalījās **Eiropas padomes un UNESCO rīkotajās konsultācijās par ģimenes atbalsta politiku Centrālajā un Austrumeiropā**.
- No 6. – 11.septembrim Latvijas Pieaugušo izglītības apvienības prezidents T.Urdzes piedalījās **CONFINTEA V vidējā termiņa pārskata konferencē Bangkokā, Taizemē**;
- UNESCO LNK ģenerālsekretāre Dace Neiburga, UNESCO Izglītības programmu padomes pārstāve prof. Tatjana Koķe un Aija Tūna 23. – 25.oktobrī piedalījās **Baltijas valstu konferencē "Kvalitatīva izglītība visiem: pamatkompetences mūžizglītībā. Eiropas dimensija un Baltijas vīzija"**.
- No 5. – 6.decembrim Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāta vadītājs Nils Sakss piedalījās **Igaunijas Nacionālā foruma Izglītība visiem konferencē Igaunijā**.
- ASP Latvijas skolu pārstāvji 2003.gadā ir piedalījušies **Asociēto skolu projekta konferencē Vroclavā, Polijā**, Asociēto skolu projekta skolotāju apmācības seminārā Somijā, kā arī Starptautiskās vasaras akadēmijas darbā Bulgārijā.
- Rolands Ozols un Dace Neiburga piedalījās **UNESCO ASP projekta 50.gadadienas kongresā Jaunzēlandē 3.-8.augstā**.

UNESCO LNK līdzdalība UNESCO galvenajās programmās

2003.gadā Latvija piedalījās visās piecās UNESCO Ģenerālās konferences 31.sesijā apstiprinātajās UNESCO galvenajās programmās:

- „Izglītība”
- „Dabas zinātnes”
- „Sociālās un humanitārās zinātnes”
- „Kultūra”
- Informācija un komunikācijas “

Līdzās galvenajām programmām Latvija darbojas arī UNESCO starpnozaru programmās un projektos:

- UNESCO Asociēto skolu projekts
- UNESCO Jaunatnes programma

UNESCO LNK Izglītības programma

Sagatavoja Rolands Ozols

1. Izglītības kā vienas no cilvēka pamattiesībām attīstības sekmēšana

1) Izveidot sadarbības tīklu “Izglītība visiem”

27.maijā notika ANO aģentūru vadītāju tikšanās, kurā tika pārrunāta katras aģentūras loma un iespējas “Izglītība visiem” attīstībā Latvijā, kā arī foruma dibināšanā un darbības uzsākšanā. Sanāksmē piedalījās pārstāvji no Apvienoto Nāciju Attīstības programmas, UNICEF LNK un UNESCO LNK. Sanāksmes dalībnieki vienojās izveidot starpaģentūru sadarbības grupu izglītības jautājumos, kā arī izstrādāt pārskatu par katras aģentūras aktivitātēm izglītības jomā.

16. septembrī ar Ministru kabineta lēmumu nr.529 ir apstiprināts Nolikums par konsultatīvo padomi "Izglītība visiem". Strādājot pie nolikuma pilnveides gada sākumā LR Izglītības un zinātnes ministrijā notika "Izglītība visiem" nacionālo sadarbības partneru Apaļā galda tikšanās, lai pārrunātu un saskaņotu viedokļus par MK konsultatīvās padomes – Nacionālā foruma "Izglītība visiem" dibināšanu un darbības uzsākšanu.

2) Atbalstīt izglītības politikas reformas un to pilnveidi sešu Dakāras mērķu sasniegšanai nacionālajā līmenī

2003.gadā UNESCO LNK sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, Latvijas Pieaugušo izglītības apvienību un Akadēmiskās informācijas centru ir sagatavojis pārskatu par pieaugušo izglītību. Pārskatā ir iekļauta informācija par pieaugušo izglītības attīstību kopš 1997.gada un tiek apskatīti pieaugušo izglītības politikas jautājumi, finansēšanas kārtība, Latvijā piedāvāto tālākizglītības programmu analīze, dots pārskats par veiktajām aktivitātēm un inovāciju procesu kopumā.

3) Sekmēt sabiedrības integrāciju mūžizglītības perspektīvā

Liela loma mūžizglītības izpratnes veidošanai tiek pievērsta "Izglītība visiem" kontekstā, tādēļ foruma dibināšana un darbības uzsākšana ir viens no svarīgākajiem soļiem tieši mūžizglītības attīstībā Latvijā. Kā viens no lielākajiem notikumiem 2003.gadā mūžizglītības jomā ir Ziemeļu ministru padomes un LR Izglītības un zinātnes ministrijas organizētā konference "A Human Touch – Adults Learning with a Difference". Konferencē darbā no UNESCO LNK Sekretariāta piedalījās ģenerālsekretāre Dace Neiburga un Izglītības sektora vadītāja Inese Brūvere. Konferencē sagatavošanā un norisē bija iesaistīti vairāki UNESCO LNK Izglītības programmu padomes pārstāvji un eksperti Latvijas Pieaugušo izglītības apvienības priekšsēdētājs Toms Urdze un LPIA valdes locekle Anita Jākobsons, LU profesore Tatjana Koķe, Valsts Prezidentes padomnieks Oļģerts Tipāns. Konferencē tika pārrunāta Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība pieaugušo izglītībā 10 gadu periodā, analizēta tās ietekme uz pieaugušo izglītības un mūžizglītības politikas attīstību un izpratnes par mūžizglītību veidošanu. Konferencē noslēgumā tika pieņemtas rekomendācijas, kurās ir ietverti desmit galvenie punkti turpmākai attīstībai, īpaši uzsverot izglītības pieejamību "bez barjerām", sadarbības iespējas starp ministrijām, NVO un sociālajiem partneriem, mūžizglītības izpratnei kā ilgtspējīgas attīstības vienu no svarīgākajiem elementiem.

2. Izglītības kvalitātes uzlabošana un izglītības sistēmas pilnveides veicināšana

1) Pilnveidot izglītības sistēmu informācijas laikmetā

Lai veicinātu starptautisko sadarbību un Latvijas atpazīstamību vides izglītības jomā, sadarbībā ar LR Vides ministrijas Vides aizsardzības departamenta Vides stratēģijas un informācijas nodaļu tika apkopota un sagatavota informācija par Latvijas vides izglītības iestādēm iekļaušanai UNESCO direktoriņā:

http://www.unesco.org/education/environment/Europe_and_North_America/Latvia

2) Iekļauties kopējā Eiropas augstākās izglītības telpā

29.janvārī Briselē notika Lisabonas Konvencijas starptautiskās komitejas sanāksme, kuras darbu vadīja UNESCO LNK Izglītības programmu padomes vadītājs, Latvijas rektoru padomes ģenerālsekretārs Dr. Andrejs Rauhvarģers. Sanāksmes ietvaros Konvencijas komitejas birojs iepazīnās ar projektu Rekomendācijām par kopīgu grādu atzīšanu, kas tika izstrādāts pamatojoties uz Dr.Rauhvarģera publicēto pētījumu "Joint Degrees in Europe".

18.-20.maijā Lihtenšteinā notika ENIC/NARIC diplomatzīšanas tīklu 10. kopējā apspriede, kurā piedalījās UNESCO LNK Izglītības programmu padomes pārstāvji Akadēmiskās informācijas centra vadītāja Baiba Ramiņa un Latvijas rektoru padomes ģenerālsekretārs Dr. Andrejs Rauhvarģers. Apspriedes ietvaros Dr.Rauhvarģers prezentēja projektu Rekomendācijām par kopīgu grādu atzīšanu, kuru ENIC un NARIC pieņēma, un līdz ar to projekts tiek izvirzīts izskatīšanai un apstiprināšanai Lisabonas

Konvencijas starptautiskās komitejā. Pēc apstiprināšanas šīs Rekomendācijas kļūs par Lisabonas konvencijai papildinošu starptautisku dokumentu.

Turpinot darbu Lisabonas konvencijas īstenošanai Dr. Andrejs Rauhvargers ir piedalījies Eiropas Starptautiskās izglītības asociācijas konferencē no 10. – 14.septembrim, Eiropas valstu augstākās izglītības ministru konferencē no 18. – 19.septembrim. Kā eksperts A.Rauhvargers piedalījās seminārā par augstākās izglītības likumdošanu Serbijā

UNESCO Augstākās izglītības, pētniecības un zināšanu forums aprīlī izsludināja konkursu dalībvalstu kandidātiem uz Eiropas un Ziemeļamerikas Zinātnes padomes sastāvu. Kā vienīgā pārstāve no Austrumeiropas reģiona padomes sastāvā tika apstiprināta profesore Baiba Rivžas kandidatūra.

23.-25. jūnijā UNESCO Sekretariātā Parīzē notika Pasaules augstākās izglītības konferences (Parīze 1998) nacionālo partneru un atbalsta organizāciju tikšanās, kurā no Latvijas piedalījās profesore Baiba Rivža kā nacionālā koordinatore Pasaules augstākās izglītības konferences follow-up procesos.

3) Veicināt starptautisko sadarbību izglītības jomā

Starptautiskā sadarbība Izglītības programmas ietvaros 2003.gadā saistīta ar partnerattiecību veidošanu un nostiprināšanu Baltijas jūras reģionā, Centrāl- un Austrumeiropas reģionā, kā arī Eiropā kopumā.

Lai veicinātu partnerattiecības un sadarbību dažādu izglītības jautājumu risināšanai, Latvijas eksperti un speciālisti ir piedalījušies gan starptautiskajās darba grupās, gan apaļā galda diskusijās, gan konferencēs un semināros. Viens no svarīgākiem mehānismiem partnerattiecību veidošanai un sadarbības veicināšanai ir darbība esošo sadarbības tīklu ietvaros un sadarbība ar UNESCO reģionālajiem ofisiem un institūtiem. Šogad turpinās sadarbība ar UNESCO Izglītības institūtu Hamburgā un UNESCO Izglītības plānošanas institūtu Parīzē, kā arī izglītības programmu attīstībai ir iesākta sadarbība ar UNESCO biroju Maskavā.

9.-10. janvārī UNESCO notika Fiziskās kultūras un Sporta ministru tikšanās, lai runātu par sadarbību dopinga apkarošanai sportā. No Latvijas sanāksmē piedalījās Sporta pārvaldes nodaļas vadītāja un Antidopinga komisijas atbildīgā sekretāre Liene Kozlovska un UNESCO Pastāvīgās pārstāvniecības vadītāja vietniece Vita Timermane Moora. Ministru tikšanās noslēgumā tika ierosināts UNESCO izstrādāt starptautisko konvenciju pret dopinga lietošanu sportā.

19.-21.martā Nitrā, Slovākijā notika Centrālās un Austrumeiropas Izglītības kvalitātes institūta organizētais starptautiskais seminārs “Izglītības kvalitāte Dakāras follow-up un Eiropas kontekstā”, kurā no Latvijas piedalījās Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības attīstības nodaļas vadītāja Inta Vadone. Semināra mērķis bija prezentēt jaunizveidotā kvalitātes institūta stratēģiju un izstrādāt sadarbības plānu, kas veicinātu izglītības kvalitāti Eiropā.

No 3.-5. aprīlim, Rīgā notika globālās kustības *Izglītība visiem* ekspertu starpreģionālais seminārs, kuru UNESCO LNK organizēja ciešā sadarbībā ar LR Izglītības un zinātnes ministriju, UNESCO biroju Maskavā, UNESCO Izglītības institūtu Hamburgā, UNESCO Izglītības plānošanas institūtu Parīzē, kā arī Apvienoto Nāciju Attīstības programmu un UNICEF LR Nacionālo komiteju. Tikšanās galvenais mērķis bija izvērtēt modeļus un paņēmienus *Izglītība visiem* nacionālo plānu izstrādei, veicināt HIV/AIDS preventīvās izglītības attīstību, kā arī iepazīties ar dalībvalstu pieredzi konkrētu projektu un programmu īstenošanā. Seminārā piedalījās pārstāvji no Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Moldāvijas, Armēnijas, Azerbaidžānas, Gruzijas, Dānijas, Lietuvas, Igaunijas un Latvijas.

Pasākuma materiāli ir apkopoti publikācijā, kurā ir iekļautas uzstāšanās, prezentāciju materiāli un iesūtītie dalībvalstu pārskati. arī sagatavots materiāls CD ROOM formātā, kurā iekļautas Power point prezentācijas.

12.-15.maijā Kišiņevā notika Starptautiskā konference “Iekļaujošā izglītība *Izglītība visiem* kontekstā”, kurā piedalījās UNESCO LNK Izglītības programmas padomes loceklis, Latvijas Sabiedrības integrācijas fonda Sekretariāta vadītājs Nils Sakss un Rīgas speciālās skolas direktore Irīda Jansone. Galvenā konferences diskusija tēma bija kā nodrošināt izglītības iespējas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un kā palīdzēt viņiem integrēties sabiedrībā, kā arī cik gatava ir mūsdienu sabiedrība šādam solim

3. un 4.oktobrī Parīzē UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijas laikā tika organizēts Izglītības ministru apaļais galds par izglītības kvalitāti notika. No Latvijas apaļajā galdā piedalījās un ar runu uzstājās LR

Izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis. Ministru apaļais galds iezīmēja ļoti lielu viedokļu dažādību par izglītības jautājumiem. Kā norādīja Indijas cilvēkresursu ministrijas valsts sekretārs, informācijas laikmetā izglītības kvalitāti visbūtiskāk raksturo tās spēja uzturēt saikni starp informāciju, zināšanām un gudrību, kā arī katra cilvēka spēju nošķirt šīs lietas. Minētais runātājs pasvītroja, ka izglītības uzdevums ir stiprināt vērtību izpratni, atbildību par tām un arī holistisku pasaules ainu. Rietumeiropas valstu pārstāvji vairāk uzmanību fokusēja uz izglītības atbilstības sociālās un ekonomiskās attīstības vajadzībām. Divu dienu debašu rezultātā tika pieņemts kopīgs komunikē, kura pilns teksts ir pieejams UNESCO mājas lapā www.unesco.org.

23. – 25.oktobrī Viļņā notika Baltijas valstu konference “Kvalitatīva izglītība visiem: pamatkompetences mūžizglītībā. Eiropas dimensija un Baltijas vīzija.” Konferencē piedalījās UNESCO LNK ģenerālsekretāre Dace Neiburga, UNESCO LNK Izglītības sektora vadītāja Inese Brūvere, UNESCO LNK Izglītības programmas padomes locekles Tatjana Koķe un Aija Tūna, kā arī Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības attīstības nodaļas vadītāja Inta Vadone. Konferencē tika uzņemta liela uzmanība tika veltīta izglītības kvalitātes dažādu aspektu analīzei un pamatkompetenču lomai mūžizglītībā. Konferencē dalībnieki nolēma, ka ir nepieciešams turpināt stiprināt valstu savstarpējo sadarbību “Izglītība visiem” kontekstā. Reģionālā “Izglītība visiem” koordinators loma turpmāk tika nodota Lietuvai.

26. – 28. novembrī Minskā notika starptautiska konference par iekļaujošo izglītību “Izglītība visiem” kontekstā. No Latvijas konferencē piedalījās UNESCO LNK Izglītības sektora vadītāja Inese Brūvere, Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāve Baiba Jurisone un Latvijas Speciālās izglītības pedagogu asociācijas pārstāve Iraida Jansone. Konferencē dalībnieki dalījās pieredzē strādājot ar bērniem ar speciālajām vajadzībām un meklēja jaunus risinājumus nozares problēmām.

Secinājumi par UNESCO LNK Izglītības programmas attīstību:

1. Jāturpina Latvijas aktīva darbība “Izglītība visiem”(EFA) mērķu sasniegšanai Latvijā. Šī uzdevuma īstenošanai ir iespējams rast UNESCO atbalstu EFA stratēģijas, attīstības programmas plānošanai nacionālā līmenī, ciešā kontekstā ar mūžizglītības attīstību Latvijā.
2. Par lielu sasniegumu uzskatāma prof. Baibas Rivžas apstiprināšana darbam UNESCO Augstākās izglītības, pētniecības un zināšanu foruma Eiropas un Ziemeļamerikas Zinātnes padomes sastāvā. Latvijas pārstāve ir vienīgā Austrumeiropas zinātniece padomē.
3. 2003.gada 16.septembrī apstiprinātais nolikums par konsultatīvo padomi “Izglītība visiem” ir nozīmīgs globālo mērķu “Izglītība visiem” īstenošanai Latvijā. 2004.gada sākumā sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju nepieciešams organizēt padomes darba uzsākšanu.

UNESCO LNK Zinātnes programma

Sagatavoja: Daina Šveica

LNK Zinātnes programmu padomes 2003. gada prioritātes:

1. Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra (direktors profesors E. Grēns) atpazīstamības un darbības popularizēšana UNESCO.
2. UNESCO "Ilgtspējīgas piekrastes attīstības katedras" atpazīstamības Eiropā un UNESCO nostiprināšana, turpinot veidot informācijas tīklu (network) ar iespējami daudzām Eiropas valstīm, īpaši tām, kurām ir piekrastes zonas.
3. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta (ZBR) kompleksā sadarbības projekta (Vides ministrija, UNDP, ZBR) " Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ZBR-ā" turpināšana ar Globālā vides fonda (Global Environmental Fund - GEF) finansējumu. (MAB programmas sastāvdaļa)

UNESCO saņemtais atbalsts LNK Zinātnes programmām:

1) Kā turpinājums 2002. gadā, 20. - 22. martā Rīgā, Latvijas Zinātņu akadēmijā notikušajai reģionālai konferencei "Fundamentālo zinātņu nozīme līdzsvarotai attīstībai un sadarbības iespējām" uzskatāms UNESCO 7 stipendiju piešķiršana 4900 USD apmērā LNK 2003. gada sākumā (UNESCO līgums ar LNK). Stipendijas izmantoja 7 Latvijas zinātnieki, iegūstot papildus finansējumu no saviem ārzemju partneriem un LZA.

2) LZA vārdā zinātnes LNK programmu koordinatore D. Šveica parakstījusi kontraktu Nr. 4500009352 ar UNESCO Fundamentālo zinātņu nodaļas programmu vadītāju A. Pokrovski par 3000 USD piešķirumu (saņemts 2701 USD, saskaņā ar darba vizītes un finansu atskaiti A. Pokrovskim 8. decembrī) LNK zinātnes grupas vizīti uz UNESCO un citām Francijas zinātniskām institūcijām, kura tika īstenota no 29. novembra līdz 3. decembrim (atskaite - skat. pielikumu).

3) UNESCO PP finansējums LU Vides zinātnes un pārvaldības institūta UNESCO Ilgtspējīgas piekrastes attīstības katedras projektam "Latvijas piekrastes ilgtspējīgas attīstības vietējās pieredzes izpēte un aprites veicināšana".

4) UNESCO Maskavas biroja finansiāls atbalsts palīdzēja pabeigt vietvārdu zīmju projektu Košragā ar saturiski un dizainiski izstrādātām un uzstādītām vietvārdu zīmēm.

5) UNESCO finansēja Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra direktora profesora E. Grēna piedalīšanos UNESCO Starpvalstu Bioētikas komitejas (IGBC) biroja sanāksmē, kas notika Romā, 18.-19. decembrī.

No 16. - 19. martam D. Šveica apmeklēja UNESCO sekretariātu, lai sagatavotu LNK zinātnieku grupas studiju vizīti uz UNESCO un Francijas Zinātņu akadēmiju.

Notikušas divas Zinātnes programmu padomes (Zinātnes grupa) sēdes un visu gadu regulāri notikušas konsultācijas ar akademiķi A. Siliņu, Zinātnes grupas priekšsēdētāju un programmu vadītājiem.

UNESCO Ilgtspējīgas piekrastes attīstības katedra (Katedra)

Izveidota UNESCO Katedras mājas lapa internetā - informācijas aprites veicināšanai Eiropā. Tās adrese: <http://vide.lu.lv>

Saskaņā ar UNESCO PP programmu un Katedras plāniem turpinās sadarbība ar Ziemeļkurzemes piekrastes pašvaldībām piekrastes vides pārvaldības un attīstības jautājumos.

Turpinās sadarbība ar partneruniversitātēm UNESCO UNITWIN projekta *Network on Wise Coastal Practices in Europe (WICOP-Europe)* ietvaros.

8. maijā Rojas pagastā notika apaļā galda diskusija-seminārs par tēmu *Pūrciemā baltās kāpas saglabāšana*", kurā piedalījās Talsu rajona un Rojas pagasta pašvaldību speciālisti, LU studenti (25) un vietējie iedzīvotāji

16. - 18. maijā Rendas pagastā R. Ernšteins ar referātu "Ziemeļkurzemes piekrastes saglabāšana" piedalījās Baltijas jūras NVO koalīcijas "Par tīru Baltiju" rīkotajā seminārā par piekrastes aizsardzību.

30. maijā un 1. jūnijā R. Ernšteins Maltas Universitātē piedalījās ES rīkotajā konferencē par starptautiskas maģistratūras studiju programmas izveidi vides izglītībā.

Septembrī notika UNESCO Katedras mācību darba novērtēšanas seminārs ar UNESCO pilnvaroto vērtēšanas komisijas dalībnieku piedalīšanos: U.Graebeners, UNESCO Maskavas birojs, prof. M.Šiļins, Krievijas Valsts Hidrometeoroloģijas Universitāte, prof. G.Mihelsens, Lineburgas Universitāte, Vācija.

Doktorantu – projekta dalībnieku semināri *UNESCO Participation Programme* ietvaros – doktorandu pētījumu starprezultātu apspriešanai un gatavošanās doktorandu konferencei decembrī; doktorandi veic pētījumus, datu un informācijas apstrādi Baltijas jūras piekrastes teritorijās.

UNESCO Participation Programme Projekta "Latvijas piekrastes ilgtspējīgas attīstības vietējās pieredzes izpēte un aprites veicināšana" īstenošanā notikuši:

- a) doktorantūras studentu pētījumi Ziemeļkurzemē;
- b) 11.-13.decembrī Rojā doktorantūras studentu konference par pētījumu rezultātiem piekrastes teritorijās - kurā ar ziņojumiem par veiktajiem pētījumiem piedalījās Spānijas, Portugāles, Vācijas, Dānijas, Krievijas, Lietuvas, Igaunijas un Latvijas doktoranti.
- c) pētījumu rezultāti tiek apkopoti un tiks publicēti.

11.-13.decembrī Rojā UNESCO UNITWIN projekta *Network on Wise Coastal Practices in Europe (WICOP-Europe)* starptautiskā tikšanās un zinātniskā konference par piekrastes ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kurā piedalījās Spānijas, Itālijas, Vācijas, Dānijas, Krievijas, Lietuvas un Latvijas universitāšu, vides aizsardzības institūciju un UNESCO pārstāvji.

Pabeigts vietvārdu zīmju projekts Košragā UNESCO Chair darbības ietvaros (ar UNESCO Maskavas biroja atbalstu): saturiski un dizainiski izstrādātas, izgatavotas un uzstādītas vietvārdu zīmes.

3.- 4. decembrī organizēts mācību seminārs Dundagā piekrastes pašvaldību darbiniekiem, speciālistiem un mācību iestāžu mācītājiem LU Vides zinātnes un pārvaldības institūta *ES Leonardo programmas projekta „Koledžas programma: vides pārvaldība pašvaldību reģionālās attīstības veicināšanai”* ietvaros.

Ir uzsākts un turpinās darbs projektā *Coastlearn ES Leonardo programmas ietvaros* sadarbībā ar EUCC.

Cilvēks un biosfēra (MAB)

- Iekļaujoties MAB programmas mērķos sekmīgi tiek īstenoti pētījumi projektā "Globālo klimata maiņu ietekme uz vidi". Šī projekta uzsākšanu veicinājis LZA līgums ar Somijas ZA, to finansē Somijas Vaisala fonds un tas tiek īstenots sadarbojoties ar Tampere Universitātes un Pirkanmaa reģionālās vides pārvaldes zinātniekiem. Projekta mērķis ir salīdzinoši pētīt un analizēt klimata mainības raksturu Latvijā un Somijā. Par projekta ietvaros veiktajiem pētījumiem sniegts ziņojums starptautiskā konferencē un sagatavota publikācija žurnālā "Nordic Hydrology". Projekta ietvaros norit arī Latvijas doktorandu studijas Somijā. Sagatavota atskaite grāmatas veidā par "Long term Changes of Hydrologic Regime and Aquatic Chemistry in Inland Waters of Latvia, Tampere, 2003. Būtiskākie projekta rezultāti parāda globālo izmaiņu ievērojamo ietekmi uz dabas vidē noritošajiem procesiem un ietekmēm uz upju noteces un ledus režīmu.

- Iegūts atbalsts no Somijas *Nessling Foundation* lai turpinātu pētījumus par pilsētu ietekmēm uz ūdeņu kvalitāti un vides kvalitātes mainību Baltijas jūras reģionā.

- Turpinās MAB Latvijas Nacionālās komitejas vadītāja P. Cimdiņa (diemžēl, veselības dēļ P. Cimdiņš no vasaras beigām šajā darbā nevar piedalīties) un viņa vietnieka M. Kļaviņa, kā arī ZBR darbinieku dalība LR likuma "Par Vides aizsardzību" izstrādē un ar to saistīto likumdošanas aktu izvērtējumu. MAB Latvijas Nacionālās komitejas dalībnieki aktīvi piedalās LR Vides politikas plāna un rīcības programmas izstrādē.

- MAB Latvijas Nacionālās komitejas vadītāja P. Cimdiņa, viņa vietnieka M. Kļaviņa un ZBR direktora vietnieka A. Urtāna piedalīšanās Latvijas Nacionālās vides kvalitātes monitoringa sistēmas izstrādē, iesniedzot priekšlikumus aizsargjoslu saglabāšanai Vides ministrijā.

- M. Kļaviņš iesaista LU studentus darbā pie ZBR projekta: "Randu pļavu rekultivācijas projekta izstrāde".

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (ZBR)

- Sadarbībā ar Vides ministriju, kā galveno projekta izstrādātāju (vadītāja Ilona Jepsena), turpinās 2002. gada jūlijā uzsāktais Pasaules vides fonda un ANO UNDP Attīstības programmas tehniskās palīdzības projekts "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā". Projekta ieviešējs būs Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts.

- Projekts pabeigts veicot priekšizpēti ZBR un sagatavots pilna apjoma projekta pieteikums ZBR apsaimniekošanas plāna detalizētai izstrādei un ieviešanai, kā arī uzsākta nepieciešamo finansu resursu piesaistīšana no starptautiskām donoru institūcijām.
- Šajā sakarā 17. maijā Vides ministrijā notika seminārs, kurā piedalījās ANO pārstāve Latvijā, Pasaules vides fonda GEF pārstāvis, kurš aizstāvēs un pamatos finansu piešķiršanu minētajam projektam uz 5 gadiem no Pasaules vides fonda, Vides ministrijas un ZBR pārstāvji. Jūlija sākumā šim projektam Pasaules vides fonds piešķīra 2 miljonus 486000 USD.
- Dace Neiburga un Daina Šveica tikās ar Signi Rotbergu, UNDP pārstāvi, kurā Rotberga ieteica tikties Vides ministrijas, ZBR un LNK attiecīgo zinātnes programmu pārstāvjiem, lai ZBR darbību padarītu atpazīstamāku UNESCO. Šis uzdevums sekmīgi paveikts Zinātnes grupas darba vizītē UNESCO decembrī, kad notika tikšanās UNESCO MAB nodaļā ar biosfēras sektora pārstāvjiem.

Galvenie notikumi:

- 19.martā Holandes valdības finansētā projekta starptautisks seminārs par nenoplicinātu mežsaimniecību un biosfēras rezervātu apsaimniekošanu. Piedalījās 20 pārstāvji no Holandes, Latvijas, Igaunijas (Nigulas rezervāts).
- 30. martā bukleta par " Uzturēšanās un iebraukšanas noteikumiem Rīgas jūras līča piekrastē" prezentācija.
- 27.- 30. aprīlī piedalījās Baltkrievijas UNESCO rīkotajā starptautiskajā seminārā par biosfēras zonu sadarbību un problēmām. A. Urtāns, S. Bērziņa.
- 19. - 23. maijā ikgadējās Vides daudzveidības dienas ar izstādi skolēniem un pašvaldību darbiniekiem. Vides gidu apmācīšana.
- Izstādes „Ūdenī un gaisā“ atklāšana Cēsu vēstures un mākslas muzejā.
- Dabas aizsardzības plāna realizācija dabas liegumā “Randu pļavas” un visā ZBR:
- 2 semināru (martā un septembrī) organizēšana pašvaldību darbiniekiem par bioloģiskās daudzveidības aizsardzības aspektiem ZBR.
- 2 semināru (februāris un oktobris) organizēšana Ainažu, Salacgrīvas, Liepupes un Skultes pašvaldību pārstāvjiem par Saistošo noteikumu piekrastes aizsargjoslā izstrādi.
- Semināra organizēšana meža privātipašniekiem par mežu bioloģiskās daudzveidības aizsardzību februārī.
- Organizētas vairākas tikšanās un konsultācijas ar pašvaldībām par BO SIA “Salacas ieleja” izveidi kā teritorijas ilgtspējīgas attīstības modeli
- Turpinās regulāru “Zaļās ceturtdienas” nodarbību vadīšana 13 Salacgrīvas vidusskolas sākumskolas klasēm par tēmu “Kas dzīvo šajā namiņā”.

MAB programmas UNESCO Jauno dabas pētnieku klubs (Klubs)

- Martā ar LNK finansiālu atbalstu Jauno dabas pētnieku kluba vadītāja Dr. I. Solomeņikova ar 6 skolēniem (un to sagatavotiem referātiem) piedalījās 28. Starptautiskajā skolēnu zinātniskā konferencē Sankt-Pēterburgā.
- Pirmajā pusgadā LU un RTU ķīmijas, bioloģijas medicīnas fakultātes profesori nolasījuši 11 lekcijas skolēnu auditorijām par ķīmijas, bioloģijas, fizikas, astronomijas un citu zinātņu lomu dabas parādībās. Lekcijas galvenokārt notiek LZA zālē vai LU un RTU lielajās auditorijās.
- Kluba prezidente I. Solomeņikova sekmīgi organizē zinātnisko iestāžu un muzeju apmeklējumus skolēniem, kluba biedriem un to draugiem uz LU, RTU dažādām laboratorijām un zinātniskajiem institūtiem (notikušas 11 vizītes), tādiem kā Organiskās sintēzes institūts, Polimēru mehānikas institūts, Bioloģijas institūts, LU Botānisko dārzu un Salaspils botānisko dārzu, turpina organizēt Kluba Ziemas universitāti (dalībnieku darba konkurss un darbu izvērtēšana), turpina skolēnu zinātnisko darbu vadības organizēšanu, Kluba zinātniskās konferences organizēšanu.

Galvenie notikumi:

- Lielvārdes vidusskola kopā ar ukraiņu vidusskolu skolēni veido izziņas takas.

- Lielvārdes vidusskolā Kluba dalībnieki - skolēni turpina pētīt aku ūdeni un ceolītus.
- Rīgas 46., 29., Rīnužu, 68. un citu vidusskolu skolēni turpina apkopt dabas objektus un aprūpēt pētīt dzīvniekus.
- Daudzi Kluba dalībnieki turpina strādāt pie zinātniski fantastiskā darba "Nākošā gadsimta zinātnes problēmas".
- 10.-27.augustā, Baltkrievijā, Minskas apkārtnē ikgadējā UNESCO Vasaras Universitātē piedalījās Kluba vadītāja I. Solomeņikova un 8 skolēni.
- Regulāri tiek papildināta Kluba mājas lapa (<http://unesco.webclub.lv>).

Starptautiskā hidroloģijas programma (IHP)

Turpināti zinātniski pētījumi IHP programmas VI (Phase VI – 2002-2007) izpildē par klimata izmaiņām ar to varbūtējās ietekmes uz Latvijas ūdens resursiem izvērtējumu, kā arī tiek veikta ūdens resursu pārvaldīšanas principu un modeļa izstrāde Daugavas baseinam. Darba procesā tiek analizētas un ievērtētas gan tautsaimniecības, gan arī ekoloģijas intereses.

20. martā saskaņā ar ANO pasludināto 2003. gadu par "Tīrā ūdens gadu" un atzīmējot ikgadējo UNESCO izsludināto Ūdens dienu – 22. martu, LLU Lauku inženieru fakultātē notika zinātniski praktiskā konference "Vides un ūdenssaimniecības problēmas". Konferencē tika nolasīti 14 referāti, kas aptvēra aktuālus ūdenssaimniecības aspektus- likuma "Par ūdens apsaimniekošanu" īstenošanu Latvijā (ziņotājs R. Bebris - VM Vides departamenta vadītājs).

Notiek "LR ūdenssaimniecības kadastra veidošana izmantojot GIS tehnoloģijas"- (M.Krasovskis – Lauku atbalsta dienesta pārvaldes vadītājs).

Piesārņojuma slodzes uz Baltijas jūru aprēķināšanas metodikas un iegūto rezultātu izvērtējums" (E.Apsīte, M.Zvirgzdiņa, Latvijas Vides aģentūra), u.c.

Latvijas IHP darba grupas locekļi piedalījās Asociēto skolu skolēnu izstrādāto projektu izvērtēšanā (2003.g. maijs) un Baltijas jūras valstu skolēnu festivāla nedēļas pasākumos, kas notika Jelgavā 1. pilsētas ģimnāzijā š.g. septembrī. Labs sadarbības piemērs skolēnu un zinātnieku starpā.

Balstoties uz UNESCO IHP ģenerālsēdes sekretāra A. Szollosi-Nagy norādījumiem (darba vizītes laikā UNESCO decembrī) 2004. gada janvārī jāsagatavo priekšlikumi par starptautiska semināra organizēšanu Latvijā kopā ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta speciālistiem par tēmu: "Izstrādāto kūdras karjeru rekultivācija".

Līdz līdz 2004. gada februārim jāsagatavo:

- Priekšlikumi IHP programmas projektam IHP-VII (2008 – 2014) gadiem;
- priekšlikumi programmai HELP (Hydrology for the Environment, Life and Policy).
- Jāaplāno piedalīšanās darba apspriedē par HELP programmas izstrādi ar priekšlikumiem no Latvijas puses, kas notiks 2004.gada martā, Parīzē.

Genoma programma - Starptautiskais biomedicīnas un biotehnoloģijas centrs (Centrs) un Bioētika

Profesoru E. Grēnu, balstoties uz UNESCO 2001. gada Ģenerālās konferences (ĢK) balsojuma rezultātiem, LNK nominējusi kā Latvijas pārstāvi UNESCO Starpvaldību bioētikas komitejas (IGBC) sastāvā. Tikai 2003. gadā no 23. - 24. jūnijam notika pirmā šīs komitejas sēde, lai gatavotu dokumentus par genoma un klonēšanas problēmām 2003. gada ĢK. Saskaņā ar E. Grēna mutisko ziņojumu, IGBC sastāvā nav daudz zinātnieku, tādēļ E. Grēns izcēlies ar zinātnisku un konstruktīvu pieeju dokumentu sagatavošanai un ievēlēts par apvienota IGBC un IBC biroja viceprezidentu, jo izdarīts secinājums, ka abu šo komiteju darbība jāapvieno birojā, kurš vēl jārada.

18.-19. decembrī Elmārs Grēns tika uzaicināts piedalīties UNESCO Starpvalstu Bioētikas komitejas (IGBC) biroja sanāsmē Romā. Īsa atskaite; šis pasākums sākas ar IGBC apspriedi 18. decembrī, lai no

biroja locekļiem ievēlētu jauno IGBC priekšsēdētāju un pārrunātu nākamās dienas sanāksmes jautājumus, kas paredzēta kopā ar UNESCO Starptautiskās bioētikas komitejas (IBC) biroju.

IGBC biroja apspriedē piedalījās tā locekļi: C. Caporale (Itālija), E. La Rosa (Peru), P. Mabuza (Svazilenda), S. Sastrowlioto (Indonēzija), E. Grēns (Latvija). Līdzšinējais IGBC priekšsēdētājs K. Alioua (Maroka) nepiedalījās. Par nākošo IGBC priekšsēdētāju tika ievēlēta C. Caporale (Itālija). 19. decembrī notika IBC un IGBC biroju kopēja apspriede, kas bija veltīta diviem jautājumiem:

1. IGBC trešajā sesijā, 2003.g. 23.-24. jūnijā, pieņemto rekomendāciju tālāka attīstība un ieviešana dzīvē.
2. Deklarācijas par Bioētikas vispārējām normām izstrāde un sadarbība šai sakarā starp IBC un IGBC.

IGBC pieņemto deklarāciju analīze notika visai nekonkrēti un vispārīgā veidā, neskarot tādu pretrunīgu jautājumu kā preimplantācijas ģenētiskā diagnostika, un visai nekonkrēti apspriežot arī otru līdz šim neskaidru jautājumu par intelektuālo īpašumu cilvēka genoma sakarā.

Tika nolemts veidot ciešāku sadarbību starp IBC un IGBC, izstrādājot deklarāciju par Bioētikas vispārējām normām. Šai sakarā paredzēta abu komiteju biroju kopējas apspriedes un arī izstrādātā projekta izskatīšana IBC un IGBC sēdēs pirms tā iesniegšanas UNESCO ģenerāldirektoram un sagatavošanas UNESCO Ģenerālajai konferencijai.

20. decembra vakarā notika kopēja sēde ar Eiropas Nacionālo bioētikas komiteju pārstāvjiem, kurus tajā pat laikā kopā pulcēja ES Bioētikas komiteja.

Secinājums par 19.-20. decembra apspriedi:

Diemžēl, līdz šim nav precīzi noteikti IGBC pienākumi un tiesības, arī sadarbības principi ar UNESCO dalībvalstu institūcijām, t.sk. Nacionālajām bioētikas komitejām. Tāpat neskaidras ir sadarbības iespējas ar IBC kā galveno UNESCO darba institūciju bioētikas jautājumos. Cerams, ka paredzētā kopdarbība, izstrādājot deklarāciju par Bioētikas vispārējām normām, uzlabos IGBC kā UNESCO institūcijas darbību un nozīmi.

LU Medicīnas fakultātes profesore V. Kluša atkārtoti, balstoties uz UNESO vēstuli, izvirzīta kā kandidāte Latvijas kandidāte UNESCO Starptautiskajā bioētikas komitejā (IBC).

MOST Sociālo transformāciju vadības programma (MOST)

18. oktobrī Rīgā, Latvijas Zinātņu akadēmijā A. Tabūns organizēja starptautisku Baltijas valstu sociologu konferenci " Sociologi, sabiedrība un nabadzība". Šī tēma saskaņojas ar UNESCO MOST programmu.

15. decembrī ar nokavēšanos un LNK ģenerālsēdētāres pūlēm A. Tabūns iesniedza LNK 2000 - 2001 PP projektu, kā rezultātā izveidota Latvijas MOST mājas lapa, grāmatas " Nacionālā un valsts identitāte Latvijā" tulkojums no angļu valodas, kas ierakstīts CD ROM variantā.

Secinājumu un galvenie uzdevumi 2004. gadam:

- Zinātnes grupas izvirzītās prioritātes (skat. sākumā) ir attaisnojušās un izvirzītie uzdevumi starptautiskajā un UNESCO atpazīstamībā ir aizsākti un šie uzdevumi jāturpina 2004. gadā.
- Pamatojoties uz Zinātnes grupas diskusijām nolemts, ka 2004./2005. gada PP programmām Zinātnes grupa ieteiks iesniegt UNESCO Latvijas programmu vadītājiem starpnozaru zinātnes programmu, izvirzot dažādas ūdens programmas par prioritāti, lai lietderīgāk un demokrātiskāk izmantotu PP finansējumu.
- Palīdzēt un izvērtēt LNK izsludinātā zinātniskajā konkursā Asociētajām skolām.
- Līdz 2004. gada februārim IHP un ZBR programmu vadītājiem jā sagatavo priekšlikumi UNESCO IHP ģenerālsēdētāram A. Szollosi-Nagy ar mērķi gūt UNESCO finansiālu atbalstu starptautiska semināra organizēšanai Latvijā.
- Jālūdz LNK finansiāls atbalsts, lai E. Grēns 2004. gada janvāra beigās varētu UNESCO mītnē Parīzē tikties ar UNESCO Fundamentālo un inženierzinātņu nodaļas vadītāju profesoru Macieju Nalecu ar mērķi pārrunāt un tālāk plānot UNESCO dibināto Biomedicīnas centru sadarbību un attīstību. Profesora Macieja Naleca uzaicinājums uzskatāms par E. Grēna un viņa vadītā institūta darbības starptautisku atzīšanu.
- Jālūdz LNK finansiāls atbalsts, lai IHP programmas vadītājs profesors J. Valters varētu piedalīties UNESCO jaunās Hidroloģiskās un ekoloģiskās programmas (HELP) pirmajā sēdē Parīzē, UNESCO mītnē

2004. gada martā.

- Jālūdz LNK finansiāls atbalsts Jauno Dabas pētnieku klubam, lai varētu piedalīties Jauno zinātnieku konferencē Sankt-Pēterburgā 2004. gada aprīlī un UNESCO vasaras starptautiskajā universitātē Baltkrievijā 2004. gada augustā.

UNESCO LNK Kultūras programma

Sagatavoja: Irēna Kļaviņa

Arī 2003.gadā kultūras programmā tradicionāli galvenā uzmanība tika veltīta kultūras mantojuma, kā kultūras daudzveidības, gan materiālā, gan arī nemateriālā kultūras mantojuma, saglabāšanas problēmām.

Galvenie uzdevumi kultūras programmā 2003.gadā:

- Starptautisko partnerattiecību, īpaši ar Baltijas valstīm, nostiprināšana.
 - Atbalsts Rīgas vēsturiskā centra, UNESCO pasaules mantojuma objekta, saglabāšanas un attīstības problēmu risināšanai.
 - Gatavošanās Latvijas līdzdalībai Pasaules sammitā par informācijas sabiedrību 2003.gada decembrī Ženēvā.
- 2003.gada jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu "Par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību", saskaņā ar šo likumu ir izveidota un darbojas Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome, par kuras priekšsēdētāju ir ievēlēta UNESCO LNK ģenerālsekretāre D.Neiburga.
- 2003.gada novembrī tika saņemta visas Latvijas iedzīvotāju ļoti gaidītā ziņa, ka Dziesmu un deju svētku tradīcija Igaunijā, Latvijā un Lietuvā ir pasludināta par cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma meistardarbu.
- Veiksmīgo sadarbību ar Igauniju un Lietuvu, ar šo valstu UNESCO nacionālajām komisijām vainagoja UNESCO finansētā pilotprojekta rezultātā izstrādātais Baltijas Kultūras tūrisma politikas dokuments.
- Viens no nozīmīgākajiem notikumiem 2003.gadā bija UNESCO LNK Kultūras programmas padomes ekspertu darba vizīte uz UNESCO (2003.gada marts).
- UNESCO Starptautiskās Mūzikas balvas laureāts Gidons Krēmers tika pasludināts par ANO Labas gribas vēstnieku un sniedza Rīgā koncertu "Mūzika sabiedrības integrācijai"
- Gatavojoties Pasaules Sammitam par informācijas sabiedrību pēc UNESCO LNK un LITTA iniciatīvas 2003.gada 23.aprīlī LR Ministru kabineta zaļajā zālē notika apaļa galda diskusija "Latvija ceļā uz informācijas sabiedrību"

UNESCO normatīvo dokumentu kultūras jomā īstenošana Latvijā

- Turpinājās jau aizsāktā UNESCO normatīvo dokumentu harmonizēšana ar Latvijas kultūras politikas dokumentiem. Notika darbs ar UNESCO *Rekomendācijām par mākslinieka statusu*, UNESCO *Rekomendācijām par tradicionālās kultūras un folkloras aizsardzību*, UNESCO *Vispārējo deklarāciju par kultūras daudzveidību* u.c.. Turpinājās *Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību*, *Nolīguma par izglītības, zinātnes un kultūras materiālu ievēšanu un tā protokoli* īstenošana Latvijā. 2002.gadā tika uzsākts un 2003.gadā turpinājās izvērtēšanas darbs par Latvijas iespējamo pievienošanu tām UNESCO konvencijām un normatīvajiem dokumentiem kultūras jomā, kuru Latvija nav ratificējusi, piemēram, *Konvencijai par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta aizliegšanu un aizkavēšanu*, *Hāgas konvencijai*, *Starptautiskajai konvencijai par zemūdens kultūras mantojuma aizsardzību*. Rezultātā 2003.gadā Latvija ir ratificējusi Hāgas konvenciju, Kultūras ministrija pašlaik strādā pie procedūras, lai Latvijā tiktu ratificēta 2003.gada UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijā pieņemtā Starptautiskā konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Ir uzsākts darbs, lai Latvija pievienotos Starptautiskajai konvencijai par zemūdens mantojuma saglabāšanu, kā arī *Konvencijai par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta aizliegšanu un aizkavēšanu*.

- Ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas atbalstu 2002.gadā latviešu valodā tika iztulkota *UNESCO Vispārējā deklarācija par kultūras daudzveidību*, 2003.gada beigās šis šobrīd tik aktuālais starptautiskais dokuments, uz kura saturiskās bāzes UNESCO ir sācis izstrādāt konvenciju par kultūras daudzveidību, ir izdota brošūrā un ir pieejama UNESCO LNK Informācijas centrā.

- Atkārtoti latviešu valodā ar Vācijas Pasaules mantojuma fonda finansiālu atbalstu ir izdota konvencija *Par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību* un vadlīnijas šīs konvencijas īstenošanai. Arī šī brošūra ir pieejama UNESCO LNK Informācijas centrā.

Sadarbībā ar Kultūras ministriju ir turpinājies darbs *pie Nolīguma par izglītības, zinātnes un kultūras materiālu ieviešanu un tā protokolu īstenošanas* Latvijā, par Latvijas pieredzi šajā jautājumā tika iepazīstināti starptautiskās konferences (2003.gada 28.–29. novembris, Viļņa) dalībnieki.

- 28. un 29. novembrī Viļņā notika starptautiska konference „Rekomendācijas par mākslinieka statusu un Florences vienošanās īstenošana Austrumeiropā un Centrālajā Eiropā”.

Konferences organizatori: UNESCO Lietuvas Nacionālās komisija un Lietuvas Kultūras ministrijas Konferencē piedalījās mākslinieki un dažādu kultūras nozaru eksperti no Armēnijas, Austrijas, Dānijas, Čehijas, Krievijas, Horvātijas, Vācijas, Ungārijas, Igaunijas, Islandes, Latvijas, Lietuvas, Polijas, Portugāles un Slovākijas.

Latviju pārstāvēja KM speciālisti un Mākslinieku savienības pārstāvji, arī UNESCO LNK Sekretariāta pārstāvis. Konferenci ievadīja Lietuvas eksprezidenta, UNESCO goda vēstnieka Valda Adamkus un Lietuvas kultūras ministres Romas Žakaites uzruna. UNESCO kultūras sektora programmu speciāliste Terēza Vagnere sniedza pārskatu par UNESCO organizēto aptauju par mākslinieka statusu un darba apstākļiem dažādās pasaules valstīs. Eiropas Mākslinieku padomes viceprezidents austriešu rakstnieks Ludvigs Lahers rosināja lielāku uzmanību pievērst problēmām, kas saistītas ar globalizācijas procesiem un izklaides industrijas hipertrofēto izplatību.

Par sevišķi aktuālu konferences dalībnieki atzina mākslinieku un radošo profesionālo organizāciju juridiskā statusa un publisko funkciju atzīšanu un definēšanu. Gan Lietuvā, Igaunijā un Latvijā, gan vairākās citās valstīs tiek gatavoti likumu projekti un grozījumi pašreizējos likumos, kuriem jārada labvēlīgāka tiesiskā bāze mākslinieku jaunradei un radošo organizāciju aktivitātēm. Diemžēl dažās valstīs, arī Baltijas reģionā, ne vienmēr tiek atzīta un respektēta mākslinieku radošā darba specifika. Kā kuriozu konferences dalībnieki uztvēra to, ka Latvijā mākslinieku radošās darbnīcas tiek pielīdzinātas telpām, kuru izmantošanas mērķis ir rūpnieciskā ražošana. Tika arī uzsvērts, ka, veicinot mākslinieku starptautiskos kontaktus un kultūras vērtību apmaiņu, ir jāuzlabo un jākoordinē muitas dienestu darbība.

- Latvija ir sākusi darbu pie nacionālā ziņojuma pie Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību īstenošanu. Par atbildīgo institūciju šī ziņojuma sagatavošanā ir apstiprināta Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (vadītājs J.Dambis).

Nacionālā ziņojuma sagatavošana notiek sadarbībā ar Ziemeļu Kultūras mantojuma fonda speciālistiem. Latvijas pārstāvji jau piedalījušies informatīvās sanāksmēs par nacionālo ziņojumu sagatavošanu Parīzē UNESCO galvenajā mītnē (V.Tomermane –Moor) un Kiprā (J.Dambis, A.Rupemheite).

- UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību īstenošanas kontekstā. Latvijā 2003.gada 2.–4. jūnijā Kuldīgā notika starptautisks seminārs “UNESCO Pasaules mantojuma pagaidu sarakstu harmonizācija Igaunijā, Latvijā un Lietuvā” . Šis seminārs tika noorganizēts sadarbībā ar UNESCO Pasaules mantojuma centra speciālistiem un ar Vācijas pasaules mantojuma fonda finansiālu atbalstu. Semināra materiāli ir apkopotī un nosūtīti uz UNESCO PMC un Vācijas Pasaules mantojuma fondu. Seminārā tika pieņemtas rekomendācijas turpmākajai sadarbībai pasaules mantojuma saglabāšanas kontekstā.

Kultūras mantojuma un kultūras daudzveidības aizsardzība, dialoga veicināšana starp kultūrām un civilizācijām

Piedaloties UNESCO programmā "Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana" galvenās aktivitātes ir bijušas saistītas ar Rīgas vēsturiskā centra kā UNESCO Pasaules mantojuma saraksta objekta saglabāšanas un attīstības jautājumiem un arī ar nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības problēmām.

Atbalsts Rīgas vēsturiskā centra, UNESCO pasaules mantojuma objekta, saglabāšanas un aizsardzības likuma un saglabāšanas un attīstības plāna izstrādei.

- UNESCO LNK loceklis un Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs J.Dambis bija iniciators Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma izstrādei, kā arī nepieciešamībai izstrādāt Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plānu.

J.Dambis, D.Neiburga un I.Kļaviņa ir aktīvi ir piedalījušies likuma "Par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību" saskaņošanas sanāksmēs LR Saeimas izglītības, kultūras un zinātnes komisijā, kā arī piedalījušies likuma nepieciešamības izskaidrošanas pasākumos LTV, Latvijas radio, snieguši intervijas utt.

UNESCO LNK tika sagatavojusi un nosūtīja atklāto vēstuli prezidentei, ministru prezidentam, Saeimai un sabiedrībai par šī likuma aktualitāti, tā bija publicēta arī laikrakstā "Diena".

- Ar nodomu izskaidrot un iepazīstināt ar RVC saglabāšanas un attīstības problēmām Latvijā akreditētos vēstniekus un vēstniecību darbiniekus pēc ANO misijas vadītājas Latvijā Gabrielas Kēleres ierosmes 2003.gada aprīlī notika apaļais galds Latvijā akreditētajiem vēstniekiem. Tajā piedalījās VKPAI vadītājs J.Dambis un VKPAI vadītāja vietnieks J.Lejnieks.

- Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments sadarbībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju turpina darbu pie Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāna izstrādes. Plānam ir jābūt gatavam 2004.gada jūlijā.

- 2003.gada 2.jūnijā Rīgā ieradās UNESCO Pasaules mantojuma centra pārstāve M.Roslere, lai tiktos ar Rīgas domes un VKPAI pārstāvjiem sakarā ar celtniecības aktualitātēm "saules akmens" Rīgas vēsturiskā centra buferzonā. M.Rosslere izteica atzinību par RVC saglabāšanas un aizsardzības likuma izstrādi, bet ļoti stingri norādīja, ka tāda jaunceltne kā "saules akmens" Rīgas vēsturiskā centra buferzonā nav pieļaujama.

- UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 27.sesijas (Parīze, 30.jūnijs –5.jūlijs) darba kārtībā bija iekļauts arī jautājums par Rīgas vēsturiskā centra, UNESCO pasaules kultūras mantojuma objekta, aizsardzības zonā veikto "Saules akmens" būvniecību. Latvijas valsts šajā sanāksmē tika aicināta sniegt ziņojumu par esošo situāciju. Tādēļ sesijā piedalījās VKPAI vadītājs J.Dambis, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta direktora vietnieks I.Graurs, Rīgas kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs A.Cinis un UNESCO LNK ģenerālsēkretāre D.Neiburga. Sesijas lēmumu par RVC un saules akmens būvniecību skatīt pielikumā.

- Sakarā ar plašsaziņas līdzekļu un sabiedrības lielo interesi par skandālu ap "Saules akmeni", bija iespēja biežāk runāt, skaidrot utt. par UNESCO konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību nozīmi un vistiešāko saistību ar Latvijas likumdošanu pieminekļu aizsardzības jomā.

Piedalīšanās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā un projektos

- 2002.gada augustā noslēdzās vairāk kā gadu ilgušais trīs Baltijas valstu kopdarbs pie multinacionālā pieteikuma "Dziesmu un deju svētku tradīcija un simbolisms Igaunijā, Latvijā un Lietuvā" sagatavošanas iesniegšanai UNESCO Cilvēces mutvārdu un nemateriālās kultūras meistardarbu jeb šedevru proklamēšanai.

Pieteikumu izskatīšanas gaitā 2003.gadā pēc pieteikumu reģistrācijas UNESCO Sekretariātā (Parīzē) un iesniegto materiālu atbilstības pārbaudīšanas saskaņā ar kandidatūras pieteikuma iesniegšanas formu notika tā izvērtēšana starptautiskajās organizācijās, kas ir kompetentas attiecīgās kultūras

izpaušmes izvērtēšanā. Tad starptautiskās žūrijas pārstāvji individuāli iepazīnās un izvērtēja pieteikumu atbilstoši jau minētajiem kritērijiem.

2003. gada 7. novembrī Parīzē svinīgā pasākumā tika paziņots, ka UNESCO izveidotajā Cilvēces mutvārdu un nemateriālās kultūras mantojuma šedevru sarakstā ir iekļauta Igaunijas, Latvijas, Lietuvas – trīs Baltijas valstu Dziesmu un deju svētku tradīcija.

UNESCO izveidotais Cilvēces mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma šedevru saraksts iedibināts 2001. gadā, kad sarakstā tika ierakstīti pirmie 19 meistardarbi. Tagad saraksts papildināts otro reizi ar izcilām un unikālām tradīcijām no visas pasaules. 56 meistardarbu pieteikumu vidū Igaunijas, Latvijas un Lietuvas kopīgi pieteiktā Dziesmu un deju svētku tradīcija, kas Eiropā saglabājusies un attīstījusies vienīgi šajās Baltijas valstīs, un laika gaitā kļuvusi par nozīmīgu nacionālās identitātes simbolu.

Iekļaušana sarakstā nozīmē ne tikai to, ka tradīcija tiek ņemta UNESCO aizsardzībā, bet arī, ka valsts gatava uzņemties atbildību par sava mantojuma saglabāšanu. Tāpēc visām trijām Baltijas valstīm jāveido un jāīsteno kopīga politika Dziesmu svētku tradīcijas aizsardzībai. Šīs politikas iezīmēšana jau aizsākās, izstrādājot pieteikumu Meistardarbu sarakstam, un tagad tā turpinās.

Ir izveidota darba grupa, kurā ir pārstāvji no Kultūras ministrijas, UNESCO Latvijas Nacionālās Komisijas, valsts aģentūras “Tautas mākslas centrs”, Rīgas domes Kultūras pārvaldes, Valsts jaunatnes iniciatīvas centra un Latvijas Pašvaldību savienības. Tās uzdevums ir izstrādāt nolikumu institūcijai, kas veiktu UNESCO izvirzīto uzdevumu izpildi, lai realizētu rīcības plānu Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsardzībai un attīstībai.

- Informācija par dziesmu un deju svētku tradīciju Igaunijā, Latvijā un Lietuvā popularizēšana TV un citos plašsaziņas līdzekļos.
- Laikā no 2003.gada 4.jūlija līdz 7.jūlijam 23.Vispārējo latviešu dziesmu svētku laikā pēc Latvijas Republikas ārlietu ministres Sandras Kalnietes ielūguma Latvijā oficiālā vizīte viesojās UNESCO Izpildpadomes priekšsēdētāja Aziza Benani kundze.
- KM Tautas mākslas centra nodaļas speciāliste Dagmāra Prīberga piedalījās konferencē Maskavā “ģimenes amatniecība: nacionālās tradīcijas un tautas mākslas attīstība”, 2003.gada 15.–16.maijs.
- 2003.gada 12.septembrī KM valsts sekretārs D.Pavļuts piedalījās Itālijas Pastāvīgās pārstāvniecības UNESCO organizētā Eiropas valstu vēstnieku sanāksmē par nemateriālā kultūras mantojuma aizsardzību Eiropā.

Sabiedrības izglītošana par pasaules mantojumu

- Sakarā ar plašsaziņas līdzekļu un sabiedrības lielo interesi par skandālu ap “saules akmeni”, bija iespēja biežāk runāt, skaidrot par UNESCO konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību nozīmi un šī 1997.gadā LR Saeimā ratificētā starptautiskā dokumenta vistiešāko saistību ar Latvijas likumdošanu pieminekļu aizsardzības jomā.
- Liela nozīme sabiedrības izglītošanā par pasaules kultūras mantojumu un Rīgas vēsturisko centru kā šī mantojuma daļu bija 2003.gada jūnijā pieņemtajam likuma par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību.
- Sabiedrības izglītošanai kalpos arī atkal izdotā brošūra ar konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma tekstu latviešu valodā.
- 2003.gada 19.–21.novembrī Tallinā notika seminārs “Kultūras mantojums XXI gadsimtā”. Semināru organizēja Lielbritānijas vēstniecības Baltijas valstīs un tajā piedalījās Latvijas delegācija 10 cilvēku sastāvā. Latviņu pārstāvēja speciālisti, kas ir saistīti ar kultūras mantojuma saglabāšanu, ar muzeju darbu un tūrismu.
- 2003.gada augustā Eiropas jaunatnes ar kultūras mantojumu saistītosursos Norvēģijā, Rorosā piedalījās 2 Latvijas jaunieši, kurus dalībaiursos rekomendēja VKPAI.
- Ir sagatavots un iesniegts UNESCO Pasaules mantojuma centram izvērtēšanai starptautiskais projekts “Strūves meridiāna loks”. Projekts tika aizsākts 1994. gadā un šajos deviņos gados pie projekta kopīgi ir strādājušas 10 valstis (Norvēģija, Zviedrija, Somija, Krievija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Baltkrievija,

Ukraina, Moldova). Tās ir valstis, kuru teritorijas šķērso šis unikālais vēstures piemineklis. (Strūves meridiāna loks ir grādu mērījumi, kas veikti laika posmā no 1816-1852 gadam un ar tā ir metode, kā nosaka zemes lodes izmērus. Projekta mērķis ir ierakstīt daļu ģeodēzisko punktu, kuri ir saglabājušies, Pasaules Kultūras Mantojuma sarakstā. Šobrīd 10 valstīs kopumā ir izvēlēti 33 punkti, par tiem informācija ir apkopota pieteikuma formā.

- VKPAI arhitektūras un mākslas departamenta vadītājs J.Zilgalvis 2003.gada 7.-19.jūlijā piedalījās 6. Starptautiskajā UNESCO vasaras skolā par kultūras mantojuma saglabāšanu Zamoščē, Polijā.

Piedalīšanās UNESCO programmā “Pasaules atmiņa”

- Tiek papildināta informācija par Dainu skapi (UNESCO “Pasaules atmiņas” reģistrā no 2001.gada jūnija) un latviešu folkloras krātuves materiāliem mājas lapā www.dainuskapis.lv/s/php, www.LKF.lv un UNESCO mājas lapā www.unesco.org/webworld/mdm.

- 2003.gadā notika projekta “Latviešu folkloras materiāli Interneta tīklā”, kurš guva finansiālu atbalstu UNESCO Līdzdalības programmas projektu konkursā, īstenošana. Projekta vadītājs –A.Pūtelis.

Projekts “Latviešu folkloras materiāli Interneta tīklā” ir ilglaicīga projekta, programmas, kas paredz Folkloras krātuves (dainu skapis ir viena krātuves daļa) situācijas uzlabošanas, glabāšanas standartu ieviešanu utt., jo pasaules mantojuma programma paredz arī dokumentālā mantojuma oriģinālu saglabāšanu.

Projekta mērķis bija sagatavot LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves arhīva materiālu izmantošanai Internet tīklā. Par projekta līdzekļiem tika sakārtota esošā un iegādāta nepieciešamā tehnika, algoti darbinieki.

Projekta tiešie tehniskie mērķi bija vairāki:

- datorizēt LU LFMI LFK attēlu kolekciju (zīmējumi manuskriptos, fotogrāfijas, negatīvi),
- datorizēt LU LFMI LFK skaņu ierakstu kolekciju (ieraksti 78 apgriezīgu skaņuplašu, kompaktkasešu un lenšu formātā, fonogrāfa ruļļu kopijas DAT formātā),
 - turpināt K. Barona Dainu skapja manuskripta lapiņu skanēšanu,
 - izveidot materiāla rādītāju datubāzes formā.

2003. gadā tika veikti šādi darbi:

- datorizēti 4773 attēli (ieskaitot zīmējumus un negatīvus), sagatavojot arī aprakstus datubāzē;
- datorizēts vairāk nekā 130 stundas ierakstu, tajā skaitā viss fonogrāfa materiāls, sadalot kopējo metrāžu pa vienībām un rakstot aprakstu datubāzē;
- pilnībā izveidota un funkcionāli pārbaudīta rādītāja datubāzes sistēma, ieviešot nepieciešamos uzlabojumus darba gaitā, datubāzes struktūra nodrošina tās izmantošanu tīmekļa lapu izveidē;
- ieskanētas 30 000 dainu skapja lapiņas.

Sakarā ar to, ka piešķirums bija būtiski mazāks par pieprasīto summu, pašlaik nav servera, uz kura materiālu izvietot, taču arī šis jautājums varētu tikt atrisināts šā (2004.) gada laikā. Neatkarīgi no tā, viss materiāls ir pieejams LFK iekšienē, dodot iespēju ātri sameklēt un sagatavot izmantošanai nepieciešamo materiālu, kas īpaši svarīgi skaņu ierakstu gadījumā – tiek likvidēta nepieciešamība ieraksta noklausīšanās vajadzībām izmantot konkrēto atbilstošā formāta atskaņošanas tehniku.

- Informācija par latviešu folkloru un Dainu skapi var atrast arī internetā, Lursoft datu bāzē.

- UINESCO LNK loceklis un LNB direktors A.Vilks tika uzaicināts par vienu no 14 pasaules ekspertiem UNESCO Starptautiskajā ekspertu komisijā programmai “Pasaules atmiņa”. 2003.gada 29.-30.augustā A.Vilks piedalījās arī UNESCO pasaules atmiņas programmas Baltijas jūras reģionālajā sanāksmē Gdaņskā.

Gatavošanās Latvijas līdzdalībai Pasaules sammitā par informācijas sabiedrību 2003.gada decembrī Ženēvā.

- Gatavojoties Latvijas valsts līdzdalībai Pasaules sammitā par informācijas sabiedrību, kas notika no šā gada 10. līdz 12. decembrim Ženēvā un 2005. gadā notiks Tunisijā, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācija 2003.gada 23.aprīlī noorganizēja diskusiju "Latvija ceļā uz informācijas sabiedrību". Tās mērķis bija panākt vienotu izpratni par informācijas sabiedrību, veicināt informācijas sabiedrības izveides procesu, iesaistot valsts un starptautiskās institūcijas un sabiedrību.

Diskusijas galvenie uzdevumi bija:

- pasaules sammita kontekstā noteikt Latvijas prioritātes un aktivizēt viedokļu apmaiņu par informācijas sabiedrības attīstības modeli Latvijā;
- apzināt ar informācijas sabiedrības attīstību saistītos partnerus/organizācijas Latvijā, lai veicinātu dažādu nozaru un sektoru institūciju un speciālistu sadarbību

Diskusijas rezultātā tika pieņemta rezolūcija, ar tās tekstu var iepazīties portālā www.politika.lv. Rezolūcijas teksts tika iztulkots arī angļiski un ar to tika iepazīstināti UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijas laikā notikušā apaļā galda diskusijas "No informācijas sabiedrības uz zināšanu sabiedrību" dalībnieki.

- UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijas laikā notikušajā ministru apaļā galda diskusijā "No informācijas sabiedrības uz zināšanu sabiedrību" (2003.gada 9.-10.oktobris) piedalījās jaunveidotā Informācijas sabiedrības biroja vadītāja I.Gudele.

- Pasaules sammitā par informācijas sabiedrību, kas notika no 2003. gada 10. līdz 12. decembrim Ženēvā piedalījās Latvijas delegācija prezidentes Vairas Vīķes –Freibergas vadībā. 9.decembrī Vaira Vīķe –Freiberģa uzstājās ar runu UNESCO augsta līmeņa simpozijā, kas ievadīja sammita darbu. Arī 10.decembrī Vaira Vīķe –Freiberģa uzrunāja sammita dalībniekus. Runu teksti www.president.lv.

Kultūras un sabiedrības attīstības savstarpējo saišu stiprināšana

Atskatoties uz Stokholmas starpvaldību konferences par kultūrpolitiku attīstībai (1998) 5.gadadienu, UNESCO Zviedrijas Nacionālās komisija 2003.gada 11. –14.maijā Stokholmā bija noorganizējusi starptautisku kultūras ekspertu tikšanos. Tās galvenais uzdevums bija izvērtēt 1998.gada Stokholmas Starpvaldību konferences par kultūrpolitikas lomu attīstībā Rīcības plāna īstenošanas rezultātus gan pasaulē, gan UNESCO dalībvalstu nacionālā līmenī, kā arī pārrunāt turpmākās sadarbības iespējas, īpašu uzmanību veltot šādām tēmām:

- kultūrpolitika un nabadzības izskaušana,
- kultūrpolitika un kultūras daudzveidība,
- kultūrpolitika un izglītības process,
- kultūrpolitika un informācijas sabiedrība.

Šajā pasākumā eksperta statusā Latvija pārstāvēja K.Pētersone.

Baltijas kultūras tūrisma politikas dokuments

Jau no 2001.gada beigām Latvija ir iesaistījies UNESCO pilotprojektā, kura rezultātā 2003.gada pavasarī tika izstrādāts Baltijas kultūras tūrisma politikas dokuments.

Šī UNESCO finansiāli atbalstītā pilotprojekta galvenie mērķi:

- atbalstīt kultūras tūrisma kā ilgtspējīgas attīstības faktora politikas veidošanu Baltijas valstīs,
- apzināt kultūras tūrismā iesaistītos partnerus un izveidot vienotu sadarbības un informācijas koordinācijas tīklu.

Projekta rezultātā izstrādātajā Baltijas kultūras tūrisma politikas dokumentā ir identificēti gan nacionālie, gan kopējie Baltijas kultūras tūrisma produkti, kas veido turpmāku pamatu kultūras tūrisma projektu attīstībai Igaunijā, Latvijā un Lietuvā. Īpaša uzmanība projektā tika pievērsta starpnozaru sadarbības mehānismu izveidei nacionālā līmenī un turpmākām starpvalstu sadarbības aktivitātēm Baltijas jūras reģionā.

Baltijas kultūras tūrisma politikas dokumenta saīsināta versija ir izdota brošūrā.

Atbalsts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektam

Laikā no 2003.gada 4.jūlija līdz 7.jūlijam 23.Vispārējo latviešu dziesmu svētku laikā pēc Latvijas Republikas ārlietu ministres Sandras Kalnietes ielūguma Latvijā oficiālā vizīte viesojās UNESCO Izpildpadomes priekšsēdētāja Aziza Benani kundze. Vizītes laikā Aziza Benani kundze tikās arī ar LNB AF direktori Karinu Pētesoni.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas locekļu un UNESCO LNK Kultūras programmu padomes darba vizīte UNESCO galvenajā mītnē Parīzē 2003.gada 17. –18.martā

Vizītes uzdevumi bija:

1) iepazīstināt UNESCO LNK Kultūras programmu padomes ekspertus ar UNESCO darbību kultūras jomā (UNESCO stratēģiju pasaules kultūras problēmu risināšanā, globālās kultūrpolitikas nostādņem konkrētās UNESCO

2) darbības programmās, UNESCO Pasaules mantojuma centra un fonda darbību u.c.);

3) identificēt turpmākos UNESCO un Latvijas sadarbības virzienus un jomas, kurās Latvija var dot ieguldījumu UNESCO programmas “Kultūra” īstenošanā un kurās UNESCO var palīdzēt Latvijas kultūras dzīves un nacionālās kultūrpolitikas veidošanā.

Atskaiti par vizītes laikā paveikto lūdzu skatīt pielikumā.

Darbs UNESCO Ģenerālkonferences 32.sesijas kultūras komisijā notika no 2003.gada 9. līdz 14. un 16.oktobrī.

Komisijas darbu vadīja Mr. Olabiyi Babalola Joseph Yai no Beninas.

Kultūras komisijas darbā piedalījās Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības vadītājs, Latvijas vēstnieks Francijā R.Lappuķe, LR KM Kultūrpolitikas departamenta direktore V.Virtmane, Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības padomniece A.Nagobads –Ābols, Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības vadītāja vietniece V.Timermane –Moorā, UNESCO LNK kultūras programmu vadītāja I. Kļaviņa.

IV komisijā KULTŪRA kopskaitā notika 7 diskusijas par sekojošām tēmām:

- UNESCO programmas kultūrā 2004-2005 projekta izskatīšana un pieņemšana,
- UNESCO programmas kultūrā 2006-2007 projekta sagatavošana,
- 2004.gada pasludināšana par Starptautisko gadu, pieminot cīņu pret verdzību un verdzības atcelšanu.
- UNESCO aizbildnības statusa piešķiršana Ziemeļu Pasaules mantojuma centram,
- Starptautiskā kultūras veicināšanas fonda Statūtu grozījumi,
- Starptautiskās konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu pieņemšana,
- Jauna starptautiska normatīvā dokumenta (konvencijas) par kultūras daudzveidību iespējamība,
- Konvencijas par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta aizliegšanu un aizkavēšanu īstenošana,
- “Jeruzalemes rezolūcija”,
- Izglītības un kultūras institūcijas okupētajās arābu teritorijās,
- Deklarācijas par kultūras mantojuma tīšu iznīcināšanu projekts.

UNESCO programmas Kultūrā 2002-2003 projektu prezentēja un uz diskusijās radušajiem jautājumiem atbildēja UNESCO ģenerāldirektora vietnieks kultūras jautājumos Munirs Bušenaki.

Komisijas dalībnieki kopumā ļoti atzinīgi novērtēja UNESCO sekretariāta paveikto darbu nākošās divgades programmas kultūrā projekta izstrādē.

UNESCO darbība kultūras jomā nākošajā divgadē programmās *UNESCO Vispārējās deklarācijas par kultūras daudzveidību un tās darbības plāna īstenošana, kultūrpolitikas un attīstības politikas, pasaules kultūras daudzveidības aizsardzība un kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana, kultūras daudzveidības saglabāšana un radošā darbība un attīstība, noritēs turpinot strādāt galvenajos stratēģiskajos virzienos: kultūras jomas normatīvo aktu izstrādāšana un īstenošana dzīvē, kultūras daudzveidības aizsardzība, kultūras plurālisma un starpkultūru dialoga*

veicināšana, kultūra kā attīstības faktors. Atslēgas vārds turpmākajam darbam kultūras jomā –“kultūras daudzveidība”

- Tika pieņemts lēmums pasludināt 2004.gadu par Starptautisko gadu, pieminot cīņu pret verdzību un verdzības atcelšanu

- Ar lielu atsaucību tika apstiprināta UNESCO reģionālā centra nosaukuma piešķiršana Ziemeļu Pasaules mantojuma fondam.

- Tika apstiprināti Starptautiskā kultūras veicināšanas fonda Statūtu grozījumi

- Sakarā ar UNESCO aizsāktajām aktivitātēm cilvēces nemateriālā mantojuma apzināšanai un saglabāšanai jau iepriekšējā UNESCO ĢK 31.sesijā tika nolemts, ka šīs aktivitātes būtu jāreglamentē ar jaunu starptautisku dokumentu - jaunu konvenciju. UNESCO ĢK 32.sesijā Starptautiskā konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu tika pieņemta.

- Liela uzmanība kultūras komisijas darbā tika pievērsta UNESCO Deklarācijas par kultūras daudzveidību un tās darbības plāna īstenošanas aktivitātēm, kas paredz arī jauna starptautiska normatīvā dokumenta (konvencijas) par kultūras daudzveidību iespējamību.

Šis priekšlikums nāk no frankofonisko valstu puses (Francijas, Kanādas, Libānas utt), arī Francijas prezidents viesojoties UNESCO savā runā aicināja sākt darbu pie kultūras daudzveidības konvencijas, toties ASV un vēl daļa dalībvalstu izteicās ļoti piesardzīgi, aicinot pārdomāt un saskaņot iecerēto tekstu ar jau esošajām konvencijām un starptautiskajiem normatīvajiem dokumentiem kultūras jomā, lai nenonāktu pretrunās.

Gala rezultātā ar lēmumu- apvienot UNESCO un ASV piedāvāto rezolūciju tekstus, tika panākts concensus un tika nolemts uz UNESCO ĢK 33.sesiju sagatavot pirmo konvencijas teksta projektu.

- Apspriežot Konvencijas par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta aizliegšanu un aizkavēšanu īstenošanu (šim jautājumam bija veltīta arī speciāla šīs konvencijas dalībvalstu sanāksme), valstis, kuras vēl nav pievienojušās šai konvencijai, tika aicinātas pievienoties, nolēma arī veidot kopīgu datu bāzi, kas palīdzētu novērst kultūras vērtību nelikumīgu importu un eksportu.

Plašu rezonansi guva tā sauktā “Jeruzalemes rezolūcija”, kurā debašu rezultātā paredzēja izveidot ekspertu komisiju, īpašu misiju, kā arī īpašu kontu Jeruzalemes senās pilsētas reliģisko un kultūras pieminekļu saglabāšanai.

- Iepriekšējā, UNESCO ĢK 31.sesijā pieņemtais lēmums Nr 43 par izglītības un kultūras institūcijām okupētajās arābu teritorijās kļuva par “pārbaudes akmeni”. Šīs ĢK darbā. Ēģiptes, Omānas un Palestīnas iesniegtā rezolūcija tika apspriesta kuluāros, jūtot ASV un Izraēlas vienoto nostāju par debašu nepieciešamību plenārsēdē, kas varētu izraisīt grūti prognozējamās sekas. Lielu iniciatīvu jautājuma risināšanā izrādīja Itālijas vēstnieks F.Karuzo (par šo jautājumu notika 3 ES sanāksmes). Tika sastādīts rezolūcijas teksts, kuru sarunu rezultātā pieņēma gan 2., gan 4.komisijā, plenārsēdē to apstiprināja bez debatēm.

- Lai UNESCO dalībvalstis varētu izteikt savu protestu un attieksmi pret tīšu darbību, kas ir vērsta pret cilvēces kopīgo mantojumu un rezultātā komisija pieņēma Deklarāciju par kultūras mantojuma tīšu iznīcināšanu.

- Latvijas viedokli kultūras komisijas darbā izteica KM kultūrpolitikas departamenta direktore Vija Virtmane, debatēs tika izteikts aktīvs Latvijas atbalsts Nemateriālā kultūras mantojuma programmai un konvencijai par nemateriālā mantojuma saglabāšanu, Lietuvas iesniegtajam un Latvijas atbalstītajam “Kaukāza projektam” (Latvijas runu skat. pielikumā)

Komisijas darba pilna atskaite atrodama dokumentā 32C/74

Secinājumi par darbu kultūras programmās 2003.gadā

2003.gads kultūras programmās bija ļoti intensīvs.

Darbs ir norisinājies šādās apakšprogrammās un virzienos:

- normatīvie dokumenti kultūras jomā, to aktualizēšana Latvijā;
- Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību īstenošana;

- Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana;
- Kultūras daudzveidības saglabāšana un veicināšana;
- Kultūras un attīstības saišu stiprināšana;
- Pasaules atmiņa u.c.

- UNESCO LNK kultūras programmā joprojām pirmā prioritāte bija saistīta ar Rīgas vēsturisko centru, ar tā saglabāšanu un attīstību, ar UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību īstenošanu Latvijā, jo šobrīd Latvijas lielākais sasniegums sadarbībā ar UNESCO joprojām ir tas, ka RVC kā pasaules nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis ir iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā, un nekad nebūs par daudz runāt un skaidrot speciālistiem, sabiedrībai par Latvijas pienākumiem šajā sakarā.

2003.gada jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu “Par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību”, saskaņā ar šo likumu ir izveidota un darbojas Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome, par kuras priekšsēdētāju ir ievēlēta UNESCO LNK ģenerālsekretāre D.Neiburga.

2003.gada novembrī tika saņemta arī visas Latvijas iedzīvotāju ļoti gaidītā ziņa, ka Dziesmu un deju svētku tradīcija Igaunijā, Latvijā un Lietuvā ir pasludināta par cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma meistardarbu.

- Veiksmīgo sadarbību ar Igauniju un Lietuvu, ar šo valstu UNESCO nacionālajām komisijām vainagoja UNESCO finansētā pilotprojekta rezultātā izstrādātais Baltijas Kultūras tūrisma politikas dokuments.

- Par ļoti interesantu pasākumi izvērtās UNESCO LNK Kultūras programmas padomes ekspertu darba vizīte UNESCO 2003.gada martā.

- UNESCO Starptautiskās Mūzikas balvas laureāts Gidons Krēmers 2003.gada jūlijā tika pasludināts par ANO Labas gribas vēstnieku un par godu šim notikumam Rīgā sniedza koncertu “Mūzika sabiedrības integrācijai”

- Gatavojoties Pasaules Samitam par informācijas sabiedrību pēc UNESCO LNK un LITTA iniciatīvas 2003.gada 23.aprīlī LR Ministru kabineta zaļajā zālē notika apaļa galda diskusija “Latvija ceļā uz informācijas sabiedrību”

- 2003.gads kultūra bija ļoti veiksmīgs sadarbības ziņā –gan lokālā nozīmē, gan sadarbībā ar Baltijas valstu nacionālajām komisijām, gan sadarbībā ar UNESCO Pasaules mantojuma centru, jo iepriekš aizsāktā sadarbība veiksmīgi turpinājās.

- UNESCO ir liela pieredze dažādu konvenciju, rekomendāciju, deklarāciju u.c. normatīvo dokumentu izstrādē. Pamazām Latvija sāk novērtēt UNESCO izstrādāto normatīvo dokumentu vērtību un nozīmi.

Piemēram, UNESCO izstrādātās *Rekomendācijām par tradicionālās kultūras un folkloras aizsardzību* tika izmantotas Kultūras ministrijas speciālistiem strādājot pie Tautas mākslas likuma koncepcijas.

UNESCO Asociēto skolu projekts Latvijā

Sagatavoja: Rolands Ozols

2003.gadā UNESCO Asociēto skolu projekts turpināja savu darbu četrās programmās – ANO loma pasaulē un Latvijā, Multikulturālā izglītība, Izglītība par pasaules kultūras mantojumu, Vides izglītība un Baltijas jūras projekts. Projektā darbojās 26 dalībiskolas un 3 kandidātskolas - J.Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola, Rīgas M.Lomonosova vidusskola un Rīgas Ukrainu vidusskola.

UNESCO Asociēto skolu projekta darbības mērķi 2003.gadā bija:

1) Latvijā:

- veicināt ASP skolu savstarpēju sadarbību Latvijā;
- iedrošināt ASP skolas aktīvai darbībai;
- veidot ASP skolu profilu/tēlu Latvijā;
- atzīmēt UNESCO ASP skolu projekta 50 gadu jubileju Latvijā.

2) Pasaulē:

- attīstīt sadarbības tīkla iespējas ASP skolām Latvijā ar citu valstu ASP skolām;
- veidot kontaktus ar citu valstu nacionālajiem koordinatoriem;
- veidot jaunu flagship/pilotprojektu projektu ar A-Eiropas un C-Eiropas valstīm.

Par prioritāriem darba virzieniem tika atzīti:

- ASP skolu skolēnu iesaistīšana projekta darbā ar tematisko pasākumu palīdzību (konkursi, semināri, kopēji pasākumi u.c.);
- koordinātoru apmācība un pieredzes apmaiņa starp Latvijas ASP skolām;
- sadarbības aktivizēšana ar Izglītības un zinātnes ministriju un ISEC, Sorosa fondu Latvija, VJIC;
- ASP 50 gadu jubilejas atzīmēšana, t.i., zinātniski pētniecisko darbu konkursa organizēšana.

UNESCO Asociēto skolu projektā 2003.gadā ir notikušas šādas aktivitātes:

- Pēc UNESCO iniciatīvas tika organizēta nacionālā atlases kārtā starptautiskajam **foto konkursam skolotājiem "Asociēto skolu projekts darbībā"**. Konkursa mērķis bija sniegt ieskatu Asociēto skolu projekta darbā pasaulē. Latvijā konkursā piedalījās 8 skolotāji, kopumā piesakot 48 dažādas fotogrāfijas. Saskaņā ar konkursa nolikumu, vietējā žūrija izvēlējās 8 labākās fotogrāfijas, kuras tika nosūtītas konkursa otrajai kārtai uz UNESCO.

- **2003.gada 27. – 28.februārī Rīgā notika skolu koordinātoru apmācības seminārs "Sadarbības projektu veidošana"**. Seminārā piedalījās 25 asociēto skolu pārstāvji un tajā tika apskatīti tādi jautājumi kā - *kas ir projekts? projekta plānošana, mērķi un uzdevumi, metodes un darbības programma, izvērtēšana, budžets un projekta pieteikuma rakstīšanas pamatprincipi*. Semināra noslēgumā tika izsludināts projektu konkurss UNESCO asociētajām skolām par ANO starptautisko svinamo dienu atzīmēšanu 2003./2004.mācību gada 1.semestrī. Konkursā uzvarēja Salacgrīvas vidusskolas projekts "Satiksimies rakstīprasmes dienā", Rīgas Mākslas skolas projekts "UNESCO Starptautiskās skolotāju dienas 5.oktobra atzīmēšana – konference" un Talsu ģimnāzijas projekts "Domāsim kopā, darīsim kopā".

- **Atzīmējot UNESCO Asociēto skolu projekta 50 gadu jubileju**, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija izsludināja **vidusskolēnu zinātniski pētniecisko darbu konkursu**. Skolēni tika aicināti izstrādāt darbus par šādām tēmām:

- Izglītība visiem – pieejamība un kvalitāte;
- Kultūras daudzveidība un starpkultūru dialogs Latvijā;
- Nemateriālais kultūras mantojums;
- Eiropas un Arābu reģionu dialogs;
- Ilgtspējīga attīstība un ūdens resursi;
- Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju loma sabiedrībā.

Konkursā piedalījās 47 skolēnu zinātniskie darbi. Konkurss noslēguma pasākums tika organizēts 2003.gada 22.aprīlī vienlaicīgi ar ASP projekta jubilejas svinībām. Konkursā uzvarēja Rīgas 49.vidusskolas skolniece Kristīne Dakse ar darbu "Aļģu floristiskais sastāvs kā Rīgas pilsētas kanāla ekoloģiskā stāvokļa rādītājs".

- **2003.gada 22.aprīlī Rīgas Juglas vidusskolā notika Asociēto skolu projekta 50 gadu svinību pasākums**, kurā piedalījās visu projekta skolu skolēni, skolotāji un ASP iepriekšējo gadu koordinātori. Pasākuma laikā notika arī skolotāju foto konkursa izstādes atklāšana "Asociēto skolu projekts darbībā", kā arī konkursa "Rīga – pilsēta, kas nekad nav gatava" darbu izstādes atklāšana.

- **2003.gada 3. – 8. augustā Jaunzēlandes pilsētā Ouklendā notika UNESCO Asociēto skolu projekta 50 gadu jubilejas kongress**. Kongresā Latviju pārstāvēja UNESCO LNK ģenerālsekretāre Dace Neiburga un projekta nacionālais koordinātors Rolands Ozols. Kongresā piedalījās 213 dalībnieki no 91 valsts. Kongresa galvenais uzdevums bija izstrādāt Asociēto skolu projekta darbības stratēģiju 2004. – 2009.gadam, kas tika pieņemta noslēguma sesijas laikā 8.augustā. Saskaņā ar šo stratēģiju ir noteiktas Asociēto skolu projekta darbības prioritātes nākamajiem pieciem gadiem, kā arī noteikta visu projekta darbā iesaistīto pušu atbildība. Turpmāk UNESCO asociētās skolas statusu piešķirs uz trīs gadiem un 2004.gadā visās dalībvalstīs ir jāveic skolu pārreģistrācija, vienlaicīgi projektā iesaistot arī jaunas

darboties gribošas skolas. Rolands Ozols kongresā uzstājās ar ziņojumu par Asociēto skolu projekta darbu Latvijā. ASP stratēģijā tika iekļauti arī Latvijas priekšlikumi par darba prioritātēm (piemēram, darbs pie nemateriālās kultūras izpētes), kā arī par projekta darba optimizāciju.

- UNESCO asociētās skolas piedalījās s/o “Virtuālā enciklopēdija” izsludinātajā un UNESCO LNK atbalstītajā konkursā “Ejam pretī Dziesmu svētkiem”. Skolēni no dažādām Latvijas vietām dokumentēja dziesmu svētku dalībnieku dzīvesstāstus. Konkursā apkopotos materiālus var aplūkot interneta mājas lapā <http://www.gramata21.lv/dzsv-index.html>.

- **2003.gada 10. – 13.augustā** sadarbībā ar Sorosa fonda Latvija projektu *Cilvēks sabiedrībā* notika **vasaras seminārs UNESCO ASP projekta skolām** un SFL sociālo zinību atbalsta skolām. Seminārā piedalījās 21 UNESCO ASP skolu pārstāvji un 24 SFL sociālo zinību atbalsta skolu pārstāvji. Seminārā skolēniem tika piedāvātas nodarbības par šādiem tematiem - *Kas jāzina un jāprot, lai uzstāšanās būtu veiksmīga? Kā būt aktīviem un prast strādāt kopā? Kā atrast, saprast un risināt problēmas? Kā sazināties ar sabiedrību un veidot skolas tēlu? Kur un kā atrast līdzekļus labu ideju īstenošanai?* Arī skolotājiem bija iespēja papildināt savas zināšanas par šādiem tematiem - *Kas jauns un aktuāls izglītībā pasaulē 21.gadsimtā? Nakts trases veidošanas teorētiskie aspekti, Kā plānot un izmantot savu laiku?, u.c.* No nodarbībām brīvajā laikā tika piedāvāta iespēja apgūt socioloģisko pētījumu veidošanas pamatprincipus, piedalīties kopīgā dejošanā, aktīvi sportot, kā arī apmeklēt Ivo Fomina un Tomasa Kleina koncertu. Semināra noslēguma dienā skolēniem un skolotājiem tika piedāvāta iespēja tikties ar sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem – Saeimas deputātu Oskaru Kastēnu, politoloģi Žaneti Ozoliņu, ekonomistu Jāni Dzeni un ANO pastāvīgo koordinatori Latvijā Gabrieli Kēleri - un diskutēt par aktuāliem politiskiem jautājumiem.

Programmā ANO loma pasaulē un Latvijā sasniegtie rezultāti:

- **2003. gada 12.septembrī Salacgrīvas vidusskolā tika atzīmēta Starptautiskā rakstīt un lasītprasmes diena.** Pasākumā piedalījās skolēni no Svētcima pamatskolas, Rīgas Centra Daiļamatniecības pamatskolas un Salacgrīvas vidusskolas. Dienas laikā 60 skolēniem bija iespēja uzzināt par dažādu tautu un laikmetu rakstības veidiem un aktīvi darboties piedāvātajās darbnīcās par rakstītprasmi.
- **2003.gada 23.oktobrī UNESCO LNK sadarbībā ar ANO pastāvīgo koordinatora Latvijā pārstāvniecību organizēja ANO Ģenerālās Asamblejas simulāciju vidusskolēniem.** Pasākumā piedalījās 104 Latvijas skolu skolēni. ANO Ģenerālās asamblejas simulācijas tēma bija drošība. Tā aptvēra plašu jautājumu loku, sākot ar starptautisko mieru un nevardarbīgu konfliktu risināšanu līdz tādiem jautājumiem, kas saistās ar cilvēku spēju justies droši ikdienas situācijās – ģimenē, skolā, darba vietā un sabiedrībā. Drošības tēma deva iespēju jauniešiem diskutēt par valstu savstarpējo attiecību veidošanu; par valstu un starptautisko organizāciju spēju veidot drošu vidi visiem sabiedrības locekļiem. ANO Ģenerālās asamblejas laikā jauniešiem ar diplomātijas un pārrunu palīdzību bija iespēja meklēja veidus, kā risināt globālās problēmas saistībā ar pasaules ekonomisko attīstību, HIV/AIDS profilaksi, konfliktu mierīgu atrisināšanu, cilvēktiesību nodrošināšanu, apkārtējās vides problēmām, bēgļu jautājumiem, u.c. Pasākuma dalībnieki izvērtējuma anketās norādīja uz labo pasākuma organizāciju un unikālo iespēju vairāk uzzināt par jautājumiem, ar kuriem strādā ANO. Pasākums tika plaši atspoguļots arī presē.
- **2003.gada 12. - 13. novembrī Talsu ģimnāzijā tika organizēts Starptautiskās tolerances dienas pasākums “Domāsim kopā, darīsim kopā”.** Pasākumā piedalījās 30 jaunieši no Rūjienas vidusskolas, Rīgas 66.speciālās vidusskolas un Talsu ģimnāzijas. Divu dienu laikā jauniešiem bija iespēja iegūt informāciju par tādiem jautājumiem kā *Kas ir tolerance? kāpēc jārunā par toleranci? Kādas ir tolerances pazīmes? Kā atpazīt un veicināt toleranci? Kas ir sociālās attiecības? Kā tolerance izpaužas sabiedriskajos un politiskajos procesos? u.c.* Pasākuma noslēgumā dalībnieki kopīgi izveidoja tolerances kalendāru, kura eksemplāru saņēma katras skolas pārstāvji.
- **2003.gada 1.decembrī Aizputes vidusskolā notika Pasaule AIDS dienai veltīts pasākums.** Tajā piedalījās skolēni no Vecumnieku vidusskolas, Talsu ģimnāzijas un Aizputes vidusskolas. Pasākumā jaunieši diskutēja par HIV/AIDS izplatīšanās veidiem un iespējām tos novērst, kā arī veica vietējo iedzīvotāju aptauju, lai noskaidrotu sabiedrības viedokli par HIV/AIDS. Kā norādīja

pasākuma dalībnieki "HIV/AIDS citu slimību vidū ieņem īpašu vietu, jo tā ir neārstējama, un cilvēku apziņā tā saistās ar morāles normu pārkāpumiem, izsauc nosodījumu, dusmas, bailes un noliegumu." Tādēļ pasākuma dalībnieki meklēja arī veidus, kā labāk sabiedrību informēt par HIV/AIDS izplatību, jo "šī slimība var skart jebkuru, neatkarīgi no viņa vecuma, sociālā statusa un etniskās piederības". (citāti no Aizputes vidusskolas atskaites par projekta norisi)

Programmā Multikulturālā izglītība sasniegtie rezultāti:

- **2003.gada 23.aprīlī ASP skolās tika atzīmēta Pasaules grāmatu un autortiesību diena.** Šajā dienā ASP skolās tika organizētas īpašas bibliotēkas stundas, eseju konkursi, diskusijas par lasīšanas lomu un nozīmi dzīvē, kā arī tika organizētas tikšanās ar izdevniecību pārstāvjiem un rakstniekiem. Daļa skolu organizēja ekskursijas uz izdevniecībām, publicēja skolas avīžu speciālizdevumus, u.c.
- **2003.gada 2.maijā Ādažu Brīvā Valdorfa skola organizēja pārbaudījumu taku "Zaļais nags".** Pasākuma mērķis bija veidot skolēnu savstarpējās sadarbības spējas, attīstīt prasmi līdzdarboties un palīdzēt blakus esošajiem. Pasākums notika brīvā dabā pie jūras, un tā laikā skolēniem bija jāpārvar dažādi šķēršļi, jāiejūtas sarežģītās situācijas un lomās, jāmacās pārvarēt grūtības strādājot kopā. Pasākumā piedalījās 10 UNESCO asociēto skolu komandas.

Programmā Pasaules kultūras mantojums sasniegtie rezultāti:

- **2003.gada 13.martā J.Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolā notika seminārs "Koka arhitektūras mantojums un tā izpēte".** Seminārā tika aicināti piedalīties tie ASP skolu vizuālās mākslas skolotāji, kuri savā darbā vēlētos pievērst lielāku uzmanību koka arhitektūras izpētei. Semināra dalībniekiem tika dota iespēja iepazīties ar valsts kino un foto arhīva materiālu apkopojumu par koka arhitektūru. Tāpat skolotāji apguva plastilīna, papīra griezumumu un kartona reljefu izmantošanas iespējas vizuālās mākslas stundās, strādājot pie koka arhitektūras izpētes.
- **2003.gada 16.aprīlī noslēdzās bērnu un jauniešu zīmējumu konkurss "Rīga – pilsēta, kas nekad nav gatava",** kas tika organizēts sadarbībā ar viesnīcu Radisson SAS Daugava. Konkurss tika organizēts, atzīmējot piekto gadadienu kopš Rīgas vēsturiskais centrs tika iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Konkursa tēma bija kā pamudinājums jauniešiem, konkursa dalībniekiem, apzināties Rīgu kā pilsētu ar bagātu kultūras mantojumu, par kura saglabāšanu esam atbildīgi visi kopā, un vienlaikus tas bija aicinājums saskatīt pilsētā to, kas tās kultūrvīdē būtu pilnveidojams. Konkurssā piedalījās 60 skolēni no Rīgas Mākslas skolas, Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas, Rīgas Centra Daiļamatniecības pamatskolas. Par konkursa uzvarētāju kļuva Rīgas Centra Daiļamatniecības pamatskolas skolniece Katrīna Žukova. Kā balvu par uzvaru konkursā Katrīna saņēma iespēju kopā ar ģimeni pavadīt nedēļas nogali viesnīcā Radisson SAS Tallinā.
- **2003.gada 17.oktobrī notika Pasaules skolotāju dienai veltīta konference Rīgas Mākslas skolā,** kurā piedalījās Rīgas Centra Daiļamatniecības pamatskolas Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas un Rīgas Mākslas skolas skolotāji un audzēkņi. Konferences mērķis bija paplašināt izpratni par iespējamo psiholoģisko problēmu klātbūtni un to risinājumu veidiem ikdienas pedagoģiskajā darbā ar mākslas skolu audzēkņiem. Gatavojoties konferencei, mākslas skolas veica anketēšanu, lai apzinātu to problēmu loku, ar kuru savā ikdienā sastopas mākslas skolotāji. Konferences darbā piedalījās dažādu sociālo grupu pārstāvji, kā arī sociālais pedagogs un psihoterapeits. Konferences dalībnieki analizēja audzēkņu darbus un mācījās noteikt, pēc kādām pazīmēm ir iespējams identificēt audzēkņu problēmas.

Programmā Vides izglītība un Baltijas jūras projekts sasniegtie rezultāti:

- **2003.gada 4.aprīlī notika Interneta konference "Agenda 21".** Konferences laikā skolēniem no visām pasaules valstīm bija iespēja diskutēt par ūdens problēmām pasaulē. No Latvijas interneta konferencē piedalījās 4 asociētās skolas.

- **2003.gada aprīlī noslēdzās konkurss “Vides problēma šodien un nākotnē mūsu tuvākajā apkārtnē”.** Konkursa mērķis bija veicināt skolēnu izpratni par vides problēmām, domu apmaiņu par vidi šodien un nākotnē. Konkurssam bija jāiesniedz trīs zīmējumi, kur pirmajā bija jāatklāj kāda pašreiz aktuāla vides problēma tuvākajā apkārtnē, otrajā vide pēc 10 gadiem, ja nekas netiek mainīts un trešajā vide pēc 10 gadiem, ja tiek novērsta vides problēma. Konkurssā uzvarēja Rūjienas vidusskolas skolēni, kuri savos zīmējumos bija attēlojuši ūdens problēmas.
- **2003.gada 21. – 24.oktobrī** Jaunpils vidusskolas direktors Jānis Liepiņš un Aizputes vidusskolas skolotāja Lilita Skulte piedalījās **Austrijas Nacionālās komisijas rīkotajā seminārā “Ūdens visiem”.** Seminārā tika apskatīti jautājumi par ūdens tematikas mācīšanu skolā, tai skaitā, izmantojot vienaudžu apmācības metodiku. Seminārā piedalījās 15 Eiropas valstu pārstāvji.
- Savu darbu 2003.gadā veiksmīgi turpināja **Baltijas jūras projekts.** 2003.gadā Baltijas jūras projektā darbojās 23 skolas. Februārī notika projekta skolēnu konference “Pagātne. Tagadne. Nākotne.”, jūnijā Baltijas jūras projekta skolu skolēni un skolotāji piedalījās gadskārtējā Baltijas jūras projekta konferencē Vācijā. Projekta darbu Latvijā koordinē ISEC Dabaszinību daļas vadītāja Velga Kakse.

Secinājumi:

- 2003.gadā UNESCO asociētās skolas Latvijā ir aktīvi piedalījušās projekta darbā gan UNESCO LNK iniciētajos pasākumos, gan pašas organizējušās pasākumus projekta ietvaros.
- Atzīmējot Asociēto skolu projekta 50 gadu jubileju, Latvijā tika organizēts skolēnu zinātniski pētniecisko darbu konkurss, kuru skolas ir atzinušas par īpaši veiksmīgu pasākumu. Nepieciešams turpināt organizēt šo konkursu, tādējādi dodot ieguldījumu gan skolēnu zinātniski pētniecisko iemaņu attīstīšanā, gan UNESCO darbības popularizēšanā Latvijā.
- Saskaņā ar Asociēto skolu projekta darbības stratēģiju 2004 – 2009 nākamajā gadā Latvijā ir jārīko skolu pārreģistrācija, vienlaicīgi projekta darbā iesaistot jaunas skolas un nodrošinot vienlīdzīgu reģionālo pārstāvniecību.
- Asociēto skolu projektā, gatavojoties pārreģistrācijai, nepieciešams izstrādāt jaunu darbības stratēģiju 2004. – 2007.gadam, kurā tiktu norādītas projekta tālākās darbības jomas un precīzi izstrādāti darbības pamatprincipi.
- Lielu atsaucību Asociēto skolu vidū ir guvis vasaras seminārs, kurš piedāvāja lielisku iespēju gan papildināt skolēnu un skolotāju zināšanas, gan iepazīt kolēģus no citām skolām neformālā vidē. Arī turpmāk būtu nepieciešams meklēt finansiālās iespējas organizēt šādu semināru.
- Pēc skolotāju apmācības semināra par sadarbības projektu veidošanu izsludinātais projektu konkurss asociētajām skolām ir veicinājis gan skolu koordinatoru projektu veidošanas prasmes, gan skolu savstarpējo sadarbību Asociēto skolu projekta darbā.
- ANO Ģenerālās Asamblejas simulācija guva plašu Latvijas skolu atsaucību. Kā liecināja pasākuma izvērtējuma anketas, skolēni labprāt piedalītos šāda veida pasākumos arī turpmāk. Tāpat asamblejas dalībnieki norādīja, ka viņi labprāt vēlētos iegūt vairāk informāciju par ANO sistēmas darbu Latvijā. Lai vecinātu ANO sistēmas atpazīstamību un popularizētu arī UNESCO darbu, nepieciešams sadarbībā ar ANO pastāvīgā koordinatora pārstāvniecību Latvijā organizēt ANO sistēmas simulāciju skolēniem. Tas dotu iespēju skolēniem vēl vairāk uzzināt par ANO un UNESCO darbu gan Latvijā, gan pasaulē.
- 2003.gadā ir uzsākta veiksmīga sadarbība ar viesnīcu Radisson SAS Daugava. Nepieciešams turpināt šo sadarbību un meklēt jaunas sadarbības iespējas ar privāto sektoru.
- Savu darbu aktīvi turpina vienīgais UNESCO ASP flagship projekts Latvijā - Baltijas jūras projekts. 2004.gadā Latvijai ir jāuzņemas arī starptautiska vasaras semināra organizācija Baltijas jūras reģiona projekta skolām.

UNESCO LNK Jaunatnes programma

Sagatavoja: Rolands Ozols

UNESCO LNK Jaunatnes programma galvenie darbības virzieni 2003.gadā bija:

- Projekta "UNESCO Jaunatnes skola" darbības nodrošināšana un 25 brīvprātīgo jauniešu apmācība;
- UNESCO klubu asociācijas izveide Latvijā;
- Baltijas jūras valstu jauniešu festivāla "Baltijas nedēļa" organizēšana;
- Latvijas līdzdalības nodrošināšana UNESCO 3.Jaunatnes forumā.

Projekts "UNESCO Jaunatnes skola".

2003.gadā savu darbu aktīvi turpināja UNESCO LNK projekts "UNESCO Jaunatnes skola". Projekts tika izstrādāts 2001.gadā, un tā mērķis ir veicināt jauniešu neformālās izglītības attīstību, sagatavojot jauniešus izglītotājus darbam ar saviem vienaudžiem, tādējādi dodot ieguldījumu izglītības kvalitātes bagātināšanā un saturīga jauniešu brīvā laika organizēšanā. 2003.gadā īstenojot 25 brīvprātīgo jauniešu apmācību ir notikuši šādi semināri:

- 29.aprīlī BJC "Laimīte" notika seminārs par vienaudžu apmācības metodikas pamatprincipiem, kurā brīvprātīgie jaunieši apguva dažādas metodes darbam ar saviem vienaudžiem;
- Laika posmā no 29.aprīļa līdz 17.maijam jaunieši gatavoja materiālus nodarbībām ar vienaudžiem par 3 tematiem – Apvienoto Nāciju Organizācija un UNESCO darbība Latvijā un pasaulē, Ilgtspējīga attīstība un ūdens resursi, Starpkultūru izglītība. 17.maijā un 17.jūnijā notika nodarbību prezentācijas;
- No 22. līdz 27.jūlijam Nīcā notika brīvprātīgo jauniešu vasaras seminārs, kurā turpinot apmācību tika piedāvāti šādi nodarbību temati – projektu izveide un vadīšana, projekta grupas veidošana, finansu piesaiste un menedžments, darbs ar masu medijiem un publicitātes nodrošināšana, organizācijas darba pamatprincipi.
- 26. – 28.decembrī Bērzaunē notika projektā iesaistīto jauniešu seminārs, kurā tika plānota tālākā darbība 2004.gadā.

Paralēli apmācības semināriem brīvprātīgajiem jauniešiem ir bijusi iespēja piedalīties dažādu pasākumu plānošanā, vadīšanā un izvērtēšanā. Projekta dalībnieki ir darbojušies ASP skolu vasaras seminārā, Baltijas jūras valstu jauniešu festivālā "Baltijas nedēļa", ANO Ģenerālās Asamblejas simulācijā un Starptautiskās tolerances dienas pasākuma organizēšanā.

UNESCO klubi

- 2003.gadā savu darbu turpināja 4 UNESCO klubi – klubs "Kultūra. Iecietība. Draudzība.", klubs "10x10" Tukumā, UNESCO Jauno dabas pētnieku klubs un Ārzemju mākslas muzeja klubs "UNICORNE. 11.jūnijā un 30. jūnijā notika UNESCO klubu pārstāvju tikšanās. Tās laikā tika pārrunātas klubu darbības aktualitātes gan Latvijā, gan pasaulē. UNESCO klubi Latvijā nolēma meklēt iespēju veidot kopīgu UNESCO klubu asociāciju, tomēr līdz gada beigām šī iecere vēl nav realizēta. UNESCO LNK atbalstīja UNESCO Jauno dabas pētnieku kluba pārstāvju piedalīšanos UNESCO skolēnu vasaras universitātē Baltkrievijā.

- **No 14. līdz 16. septembrim UNESCO Latvijas Nacionālā komisija sadarbībā Jelgavas 1. ģimnāziju organizēja Baltijas jūras valstu jauniešu festivālu "Baltijas nedēļa", kas veltīts ANO pasludinātajam Starptautiskā tīra ūdens gadam. Festivāla notika Jelgavā un tā mērķi bija rosināt jauniešus piedalīties ilgtspējīgas attīstības principu nodrošināšanā nākotnē; veicināt diskusijas jauniešu vidū par tīra ūdens problēmām Eiropā un pasaulē; attīstīt dalībnieku interesi par dalībvalstu kultūru, vēsturi, tradīcijām un ģeogrāfiju; veicināt Eiropas valstu skolēnu savstarpējo integrāciju, it sevišķi apstākļos, kad Latvija ir Eiropas Savienības kandidātvalsts. Festivālā piedalījās 280 jaunieši no deviņām Baltijas jūras valstīm - Vācijas, Polijas, Lietuvas, Latvijas, Igaunijas, Krievijas, Ālandu salām, Somijas un Zviedrijas. Pasākuma noslēgumā jaunieši pieņēma rezolūciju, kurā aicināja jauniešus aktīvāk iesaistīties ūdens problēmu risināšanā.**

- Fotokonkurss “Visapkārt smilšu kalni, pati Rīga ūdenī”

Atzīmējot Apvienoto Nāciju Organizācijas pasludināto Starptautisko tīra ūdens gadu, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un viesnīca Radisson SAS Daugava organizēja konkursu 25 jauniešiem Rīgas fotomāksliniekiem. “Kāda izskatās Rīga šodien? Cik sakārtota ir apkārtējā vide Rīgā? Kur pilsētā varam ieraudzīt ūdeni un kāda ir tā nozīme pilsētas ikdienā?” tie ir jautājumi, uz kuriem aicinājām atbildēt konkursa dalībniekus. Konkursa noslēguma pasākums notika 9.decembrī viesnīcā Radisson SAS Daugava. Par konkursa uzvarētāju kļuva Elena Griščenko no Rīgas Tehniskā Jaunrades nama “Annas2”. Konkursa darbi bija apskatāmi izstādē viesnīcā Radisson SAS Daugava.

- Piedalīšanās UNESCO 3. Jaunatnes forumā

No 25. – 28.septembrim notika 3.UNESCO Jaunatnes forums. Forumā piedalījās 104 valstu delegāti un 22 nevalstisko organizāciju pārstāvji. No Latvijas forumā piedalījās UNESCO kluba “Kultūras. Draudzība. Iecietība.” prezidents Leonīds Keļims un UNESCO LNK ģenerālsēkretāres vietnieks Rolands Ozols. Forumā tika izskatīti šādi jautājumi:

- Izglītība ilgspējīgai attīstībai: saldūdens resursu menedžments;
- Jaunatne un HIV/AIDS – Preventīvā izglītība par HIV/AIDS ;
- UNESCO un jaunatne: veidi un iespējas sadarbībai ar jaunatni.

Forumā tika skatīts jautājums par nepieciešamību nodrošināt Jaunatnes foruma ilgspēju, jo līdz šim UNESCO Jaunatnes forums nebija Ģenerālās konferences sastāvdaļa. Jaunatnes forumā tika nolemts aicināt UNESCO dalībvalstis turpmāk Jaunatnes forumu iekļaut Ģenerālās konferences oficiālajā darba kārtībā. Forumā noslēgumā tika pieņemts ziņojums dok.32C/55. Atbalstot UNESCO Jaunatnes foruma izteikto aicinājumu, UNESCO Ģenerālā konference pieņēma rezolūciju 32C/PLEN/DR.3, ar kuru noteica, ka turpmāk UNESCO Jaunatnes forums tiks iekļauts UNESCO Ģenerālās konferences oficiālajā darba kārtībā.

Secinājumi:

- Ar projekta “UNESCO Jaunatnes skola” darbību ir nodrošināta jauniešu līdzdalība UNESCO LNK darbā. 25 brīvprātīgie jaunieši ir apguvuši pamatiemaņas darbam ar vienaudžiem un aktīvi piedalījušies dažādu UNESCO LNK pasākumu organizēšanā. Turpmāk nepieciešams attīstīt un pilnveidot projekta darbu, iesaistot jaunus brīvprātīgos jauniešus un piedāvājot vienaudžu apmācības programmas citiem jauniešiem.

- Nepieciešams izvērtēt UNESCO klubu Latvijā interesi aktīvai tālākai darbībai, kā arī izstrādāt nolikumu, kas regulētu UNESCO klubu Latvijā darbības pamatprincipus.

- Par veiksmīgu uzskatāma Latvijas līdzdalība UNESCO 3.Jaunatnes forumā. Latvija bija viena no valstīm, kas atbalstīja UNESCO Jaunatnes foruma iekļaušanu UNESCO Ģenerālās konferences pasākumu kalendārā.